

1/2019

BIBLIOTEKARZ

Projekt „Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne”

Najciekawsze księgarnie świata:
El Ateneo

System informacyjno-wyszukiwawczy
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
im. Witolda Gombrowicza w Kielcach

Regionalizm w pigułce – nowe bazy Książnicy Beskidzkiej

Spis treści

OD REDAKTORA (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTYKUŁY

Jacek Jackowski: Projekt „Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne” – 4

Maria Garczyńska: Najciekawsze księgarnie świata: El Ateneo – 10

Z BIBLIOTEK

Anna Liszka, Katarzyna Wasilkowska: System informacyjno-wyszukiwawczy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Gombrowicza w Kielcach – 12

Katarzyna Grygoruk: Nowe inicjatywy Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w procesie kształtowania przestrzeni publicznej uczelni wojskowej – 15

Beata Kania: Regionalizm w pigułce – nowe bazy Książnicy Beskidzkiej – 18

WSPOMNIENIA

Jacek Kowalski: Wspomnienie – dr Jadwiga Stadnikiewicz-Kerep (1935-2018) – 20

WYWIADY

...Jest taka biblioteka... jest taki bibliotekarz... Rozmowa z Danielem Ziarkowskim – 21

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Literackie pikniki... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkowicz) – 24

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Śląski weekend z książką po raz czwarty... (Przemysław Kasperkiewicz) – 28

Biblioteka XXI wieku – nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje (Irmina Utrata) – 31

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena Przybysz) – 35

PRAWO BIBLIOTECZNE

Przeegląd orzecznictwa dotyczącego bibliotek (Rafał Gołat) – 36

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Stanisława Mazur (Marek Dubiński) – 39

Z ŻYCIA SBP

Kongres IAML w Lipsku 2018 • Zachodniopomorski Dzień Bibliotekarza 2018, czyli sztuka przetrwania w bibliotece • Jubileusz 50-lecia Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach • 37. Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP • XII Ogólnopolska Konferencja SBP z cyklu „Automatyzacja bibliotek” • Jubileusz 20-lecia działalności biblioteki polskiej w Essen z udziałem SBP • Konkurs historyczno-fotograficzny „Niepodległa nasza Mała Ojczyzna – puzzle patriotyczne” • „Wykład Markiewiczowski” w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie • Jubileusz 10-lecia FRISi z udziałem SBP • Akcja SBP – „Poczęstuj się książką” – dla seniorów z Dziennych Domów Pomocy Społecznej w Szczecinie • Ankieta w sprawie statusu bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach akademickich • Nagroda Młodych SBP im. prof. Marii Dembowskiej (Marzena Przybysz) – 40

POSTAKTUALIA (Jacek Wojciechowski) – 43

W KILKU SŁOWACH – 9, 14, 23, 38

Contents

FROM THE EDITOR (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTICLES

Jacek Jackowski: „Polish Traditional Music - Phonographic Heritage” Project – 4

Maria Garczyńska: The Most Interesting Bookstores of the World: El Ateneo – 10

FROM LIBRARIES

Anna Liszka, Katarzyna Wasilkowska: Information Retrieval System of the Witold Gombrowicz Voivodeship Public Library in Kielce – 12

Katarzyna Grygoruk: New Initiatives of the Military University of Technology Main Library in the Process of Shaping the Public Space of a Military Higher Education Institution – 15

Beata Kania: Regionalism in the Nutshell – New Databases of the Beskids Municipal Library – 18

MEMOIRS

Jacek Kowalski: Recollection – Dr. Jadwidga Stadnikiewicz-Kerep (1935-2018) – 20

INTERVIEWS

...There is Such Library... There is Such Librarian... Interview with Daniel Ziarkowski – 21

ON LIBRARIES IN THE PRESS

Literary Picnics... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkiewicz) – 24

EVENTS AND REPORTS

Silesian Weekend with Books for the Fourth Time... (Przemysław Kasperkiewicz) – 28

21st Century Library – Modern Architecture, Functional Furnishings, Imaginative Arrangements (Irmína Utrata) – 31

REVIEW OF PUBLICATIONS

From the PLA Publishing House (Marzena Przybysz) – 35

LIBRARY LAW

Review of Judicial Decisions Concerning Libraries (Rafał Gola) – 36

OBITUARIES

Stanisława Mazur (Marek Dubiński) – 39

FROM THE PLA

IAML Congress in Leipzig 2018 • West Pomeranian Librarians Day 2018 i.e. the Art of Surviving in a Library • 50th Anniversary of Silesian University Library in Katowice • 37th National Meeting of the Regional Bibliography Section of the PLA General Board • 12th National PLA Conference of the „Library Automation” Series • The 20th Anniversary of Polish Library in Essen with the PLA Participation • Historical and Photo Contest „Our Little Independent Homeland – Patriotic Puzzles” • „Markiewicz Lecture” in the Pomeranian Library in Szczecin • 10th Anniversary of the Information Society Development Foundation with the Presence of the PLA • The PLA Action – „Help yourself to a Book” – for Seniors from Day-Care Nursing Homes in Szczecin • Survey Regarding the Status of Librarians Employed in Academic Libraries • Prof. Maria Dembowska Prize of the PLA for the Young (Marzena Przybysz) – 40

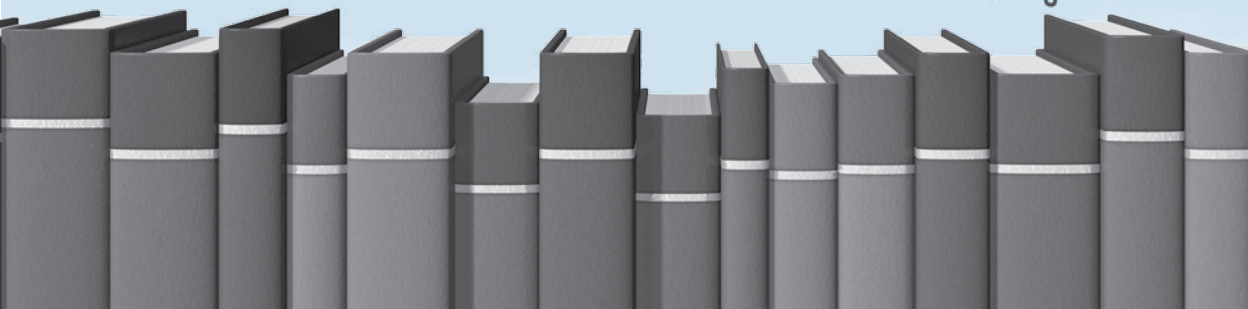
POST-CURRENT EVENTS (Jacek Wojciechowski) – 43

IN A NUTSHELL – 9, 14, 23, 38

Od Redaktora

Pierwszy numer „Bibliotekarza” w 2019 r. rozpoczynamy od tekstów omawiających ważne projekty, przedstawiających relacje i opinie. Dział „Artykuły” rozpoczynamy tekstem Jacka Jackowskiego z Instytutu Sztuki PAN w Warszawie *Projekt „Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne*. Autor omawia realizację projektu mającego na celu zbadanie, opracowanie, archiwizację, digitalizację i udostępnianie dziedzictwa fonograficznego polskiej muzyki tradycyjnej. W jego ramach utworzono największe w Polsce repozytorium cyfrowych kopii archiwalnych nagrań muzyki tradycyjnej, pochodzących z bogatych krajowych kolekcji nagrań. Drugi artykuł *Najciekawsze księgarnie świata: El Ateneo* Marii Garczyńskiej z Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie przedstawia wyniki rankingów na najbardziej oryginalne księgarnie opracowane przez dziennikarzy i użytkowników tych placówek. Na listach obu rankingów znalazła się księgarnia El Ateneo z Buenos Aires w Argentynie. W dziale „Z bibliotek” prezentujemy trzy artykuły. Pierwszy Anny Liszki i Katarzyny Wasilkowskiej *System informacyjno-wyszukiwawczy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Gombrowicza w Kielcach* omawia prace nad usprawnieniem obsługi informacyjnej czytelników biblioteki, m.in. wprowadzenie deskryptorów BN. Działania te, od kilku lat prowadzone są we współpracy z Biblioteką Narodową. Drugi artykuł Katarzyny Grygoruk *Nowe inicjatywy Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w procesie kształtowania przestrzeni publicznej uczelni wojskowej* przedstawia prowadzone projekty związane ze zmianą wizerunku biblioteki jako nowoczesnej placówki edukacji, informacji i kultury. Biblioteka dzięki nowym inicjatywom może zaoferować różne, nawet niestandardowe usługi studentom, pracownikom naukowym uczelni, ale także mieszkańcom Bemowa. Trzeci tekst *Regionalizm w pigułce – nowe bazy Książnicy Beskidzkiej* autorstwa Beaty Kani omawia aktywność biblioteki w realizacji potrzeb informacyjnych użytkowników z wykorzystaniem powstałych w ostatnim czasie baz danych odnoszących się do zbiorów regionalnych obszaru Beskidów, Śląska Cieszyńskiego i Małopolski. W kolejnym dziale proponujemy tekst *Wspomnienie – dr Jadwiga Stadnikiewicz-Kerep*, autorstwa Jacka Kowalskiego, poświęcony zmarłej w październiku 2018 r. emerytowanej pracownicy Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie. W dziale „Wywiady” prezentujemy rozmowę z Danielem Ziarkowskim, bibliotekarzem, filozofem, sławistą, kompozytorem, gitarzystą, poetą, autorem tekstów. Rozmówca zapoznaje nas ze swoimi zainteresowaniami, twórczością poetycką i muzyczną, w tym aktywnością w zespole „Chłopcy” oraz opublikowanymi książkami. W kolejnych działach prezentujemy następujące teksty: w „Sprawozdaniach i relacjach” *Śląski weekend z książką po raz czwarty... autorstwa Przemysława Kasperkiewicza*, w którym autor dzieli się refleksjami z pobytu na kolejnych targach książki w Katowicach, *Biblioteka XXI wieku – nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje* Irminy Utraty relacjonujący czwartą ogólnopolską konferencję, która odbyła się w październiku 2018 r. w Bibliotece Głównej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego; w „Prawie bibliotecznym” artykuł Rafała Gołata *Przegląd orzecznictwa dotyczącego bibliotek*. Numer dopełniają stałe rubryki „O bibliotekach w prasie”, „Z oficyny wydawniczej SBP”, „Z życia SBP”, w których zamieszczamy bieżące informacje. Styczienny numer „Bibliotekarza” zamykają „Postaktualia” Jacka Wojciechowskiego.

Elżbieta Stefanowicz

Projekt „Polska muzyka tradycyjna dziedzictwo fonograficzne”

W historycznym dyskursie o potrzebie zbierania, utrwalania, zachowywania i archiwizowania pieśni i muzyki ludowej napotykamy obecność pojęcia „centrum”, „centralnej instytucji”, „centralizacji”, „koncentracji”, „ujednoczenia”, „systematyki”, „spójnej metody”, których użycie intensyfikuje się wraz ze wzrostem dokumentalnego zasobu źródeł. Pojęcia te, obecne były także w pracach, publikacjach i działalności polskich badaczy, przede wszystkim Adolfa Chybińskiego, Juliusza Zborowskiego, Juliana Pulikowskiego, Łucjana Kamieńskiego, Mariana Sobieskiego¹. Sama praca Oskara Kolberga, którego celem było wydanie w jednej serii dorobku zbierawczego własnego i uzyskanego w drodze korespondencji była także kierowana ideą zebrania pod jednym tytułem ogromnego, zróżnicowanego zasobu repertuarowego. Współcześnie, w świecie zachłyniętym kulturą cyfrową, popularne stały się terminy pozostające w znaczeniowym związku z przytoczonymi powyżej, np.: „repozytorium”, „baza”, „standard”, „model”, „schemat danych”. Współczesna terminologia określa i przywołuje w nowym kontekście problemy, z którymi borykały się poprzednie generacje. Wizja centralnego archiwum źródeł fonograficznych polskiej pieśni i muzyki ludowej postulowana przez Adolfa Chybińskiego, zarysowana przez Juliusza Zborowskiego, wprowadzona w czyn przez Juliana Pulikowskiego i Łucjana Kamieńskiego a kontynuowana po wojnie przez Jadwigę i Mariannę Sobieskich nie doczekała się nigdy pełnej realizacji, a za najbardziej spektakularne jej

przejawy należy uznać relatywnie krótkotrwałe i unicestwione przez działania wojenne funkcjonowanie w okresie międzywojennym dwóch instytucji: Centralnego oraz Regionalnego Archiwum Fonograficznego, a także zrealizowanie ogólnopolskiej Akcji Zbierania Folkloru Muzycznego, której dorobek dał podwaliny współczesnym Zbiorom Fonograficznym Instytutu Sztuki PAN (IS PAN).

W 2014 r. – w Roku Oskara Kolberga – w ramach prac nad częścią *Raportu o stanie tradycyjnej kultury muzycznej*² poświęconej fonograficznym i audiowizualnym zasobom archiwalnym i ich dostępności w stopniu podstawowym zbadano i określono zasób, stan i dostępności polskiego, szeroko rozumianego dziedzictwa fonograficznego dokumentującego polską ludową kulturę muzyczną. Pod uwagę wzięto nie tylko zasoby oficjalnych bibliotek, fonotek i archiwów (np. Biblioteka Narodowa, FilMOTEKA Narodowa, Wytwórnia Filmów Oświatowych w Łodzi, Narodowe Archiwum Cyfrowe, biblioteki i fonoteki uniwersyteckich wydziałów muzykologii, etnologii, etnografii) i fonotek i archiwów rozgłośni radiowych (m.in. Polskie Radio, Radio Kielce, Radio Bydgoszcz, Radio Wrocław), lecz także zasoby archiwów i kolekcji instytutów naukowych, katedr i wydziałów uniwersyteckich i akademickich, muzeów, stowarzyszeń, fundacji i organizacji regionalnych, instytucji kultury (gminne, miejskie, wojewódzkie domy kultury itp.), a także zbiory prywatne. Te dane okazały się wówczas przysłowiowym „wierzchołkiem góry lodowej”, a ich analiza skłoniła piszącego te słowa do przygotowania wieloetapowego programu działań

skierowanych na zbieranie, archiwizację, digitalizację, opracowanie i udostępnienie dziedzictwa fonograficznego polskiej muzyki tradycyjnej. Na podstawie kwerend sformułowano wniosek, iż największa ilość zasobów dokumentów fonograficznych utrwalających dziedzictwo polskiej pieśni i muzyki ludowej znajduje się w zbiorach instytucji naukowych, muzeów, lokalnych instytucji kultury, stowarzyszeń, a także w zasobach prywatnych. Ten niezwykle cenny zasób stanowiący istotne źródło do poznania polskich tradycji muzycznych był w pierwszej (przygotowawczej, zwanej roboczo: „zerową”) fazie projektu w znacznej mierze nierozpoznany, zagrożony (niejednokrotnie złe warunki przechowywania, rozproszenie), nieopracowany a przede wszystkim częściowo nieznany nawet najbardziej zainteresowanym tematyką tradycji muzycznych.

Projekt *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny, zachowanie, udostępnianie* spotkał się z przychylnością Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i uzyskał finansowanie w ramach programu *Dziedzictwo Kulturowe* (Priorytet: *Kultura ludowa i tradycyjna*). Kwerendy i badania kontynuowane w ramach projektu wskazują, iż okres po zakończeniu ogólnopolskiej Akcji Zbierania Folkloru Muzycznego nie był czasem straconym dla dokumentacji fonograficznej (a także filmowej). Rozwój techniki i postępująca, już od lat 60. ubiegłego wieku, dostępność sprzętu nagraniowego przyczyniły się do tego, iż w wielu regionach badacze, dokumentaliści, regionaliści, naukowcy, ale i entuzjaści, a także niektóre instytucje regionalne – podjęli zespołowy lub indywidualny trud dokumentowania lokalnych tradycji muzycznych w ich ówczesnym stanie. Choć – z wyjątkiem kilku projektów naukowych, np. Akcji Zbierania Folkloru Religijnego zorganizowanej przez Katolicki Uniwersytet Lubelski – były to działania w większości zwykle nieskoordynowane, prowadzone różnymi metodami i na różnym poziomie technologicznym. Jedno jest pewne: po 1954 r. powstała w różnych miejscach w Polsce ogromna spuścizna fonograficzna, dokumentująca lokalne tradycje muzyczne. A zatem – choć nie powtórzono ogólnopolskiej akcji i zaprzestano centralizacji działań dokumentacyjnych – gromadzono źródła. Ta, być może nieuświadomiona jeszcze i nieformalna, kolejna „ogólnopolska akcja zbierania folkloru muzycznego” trwa do dziś. Na początku ubiegłego wieku i w pierwszej jego połowie podnoszono konieczność ratowania żywej jeszcze kultury muzycznej przez utrwalanie jej

za pomocą fonografu. Obecnie stajemy przed wyzwaniem rozpoznania, zgromadzenia i zachowania dziedzictwa fonograficznego wytworzonego w minionym stuleciu przy użyciu fonografu i kolejnych doskonalszych urządzeń. Celem projektu *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne* jest zatem m.in. odpowiedź na szereg pytań o ilość, stan i dostępność zgromadzonego w wielu miejscach materiału:

- Jaki jest obecny stan archiwalnego zasobu fonograficznego dokumentującego polską muzykę tradycyjną?
- Jaka jest liczba nagrań dokumentujących polskie tradycje muzyczne i jaka część tego dziedzictwa kultury dotyczy muzyki nie stylizowanej i nie przetworzonej, lecz autentycznej tradycji i praktyki muzycznej?
- Jaka jest kondycja omawianej dokumentacji i jaka jest jej dostępność zarówno dla nauki – interdyscyplinarnych badań, jak i dla kultury – szeroko pojętych działań twórczych, rekonstrukcyjnych, artystycznych?
- Czy w dobie cyfryzacji i internetu istnieje możliwość zgromadzenia całego tego dziedzictwa kulturowego w jednym miejscu (repozytorium) i udostępnienia go wraz ze szczegółową informacją o dokumentach dźwiękowych, społeczeństwu?

Projekt zakłada – wzorem wspomnianej Akcji Zbierania Folkloru Muzycznego – agregację i scentralizowanie owej spuścizny fonograficznej, wytworzonej od drugiej połowy ubiegłego wieku oraz jej analizę, badanie, opracowanie merytoryczne i udostępnienie z wykorzystaniem współczesnych technologii³.

Biblioteki czy fonoteki, gromadzące zwykle wydawnictwa fonograficzne mają ujednolicone i określone metody opracowywania zbiorów. Archiwa i kolekcje fonograficzne z dokumentalnymi, źródłowymi („rękopiśmiennymi”) zasobami etnomuzycznymi z uwagi na brak fachowej wiedzy, doświadczenia, brak ustandaryzowanych metod postępowania i pracy a nawet brak personelu i niekiedy nieuświadomienie konieczności pracy nad ich archiwizacją i zachowaniem są często pozostawiane bez stałej opieki, nieopracowywane i niezabezpieczone, narażone na rozproszenie a nawet na przypadkowe unicestwienie. Żadna z przebadanych instytucji nie dysponowała ani nie dysponuje odpowiednim zapleczem technologicznym, odpowiednio wyszkolonym pod względem merytorycznym i technologicznym personelem ani sprzętem do prawidłowego i bezpiecznego dla

nośników historycznych odtworzenia, cyfryzacji a następnie opracowania, konserwacji i udostępnienia nagrań i pełnej informacji o nich.

Działalność Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN w przeciągu ostatnich 10 lat doprowadziła do rozwinięcia zaplecza, rodzaju centrum kompetencji, ochrony, odtworzenia, cyfryzacji, opracowania merytorycznego, archiwizacji i udostępniania oraz popularyzacji dokumentalnych nagrań polskiej muzyki tradycyjnej stając się jedyną tego typu jednostką w kraju. W toku realizacji zadań wykorzystane są obecnie unikatowe historyczne, a także wysokiej klasy współczesne urządzenia, służące do odczytu, reprodukcji i opracowywania historycznych nagrań i dokumentacji⁴. W realizacji projektu współpracujemy także ze specjalistami z zagranicy.

W ramach przeprowadzonych do chwili obecnej etapów projektu *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne* realizowanych od 2014 r. stworzono największe w Polsce repozytorium metadanych i danych – cyfrowych kopii archiwalnych nagrań muzyki tradycyjnej i słowa mówionego, pochodzących z największych krajowych kolekcji nagrań; odkryto i opracowano także nowe kolekcje.

Udało się nam doprowadzić do porozumienia kilku instytucji, zbiorów, archiwów i kolekcji (instytucjonalnych i prywatnych) w celu wymiany doświadczeń, metod a wreszcie wdrożenia i prowadzenia prac nad uporządkowaniem, zbadaniem, transferem do domeny cyfrowej, opracowaniem merytorycznym i zamieszczeniem w jednym centralnym repozytorium źródłowych zasobów fonograficznych i filmowych. Punktem wyjścia ze względu na sam zasób (najstarszy i największy w kraju) oraz zaplecze merytoryczne (instytucja naukowa, centrum kompetencji w tym zakresie) były Zbiory Fonograficzne Instytutu Sztuki PAN. W ramach realizacji projektu do repozytorium włączano dotychczas całe zbiory lub ich części (w zależności od wielkości kolekcji) następujących instytucji:

INSTYTUCJONALNE FONOTEKI I ARCHIWA

- Polskie Radio Olsztyn (nagrania przekazane do Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk)

KOLEKCJE SPECJALISTYCZNE (powstałe przy placówkach naukowych)

- Zbiory Fonograficzne Instytutu Sztuki PAN. Jednostka zarządzająca projektem i repozytorium

- Katolicki Uniwersytet Lubelski. Instytut Muzykologii. Archiwum Muzyczne Folkloru Religijnego

- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Pracownia „Archiwum Etnolingwistyczne”

- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Instytut Muzykologii

KOLEKCJE MUZEALNE

- Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej

- Muzeum Etnograficzne im. F. Kotuli w Rzeszowie. Oddział Muzeum Okręgowego w Rzeszowie

- Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem. Archiwum

- Muzeum Etnograficzne im. M. Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu. Archiwum Działu Folkloru

- Muzeum Regionalne w Woli Osowińskiej

KOLEKCJE POWSTAŁE PRZY REGIONALNYCH INSTYTUCJACH KULTURY

- Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu

KOLEKCJE PRZY STOWARZYSZENIACH, FUNDACJACH, ORGANIZACJACH REGIONALNYCH

- Stowarzyszenie Katedra Kultury w Warszawie. Archiwum

ZBIORY PRYWATNE

- Kolekcja nagrań Angeliki Paluszkiewicz (południowe Podlasie)

- Kolekcja nagrań Henryka Świątkowskiego (Mazowsze łowickie)

- Kolekcja nagrań Stanisława Woźnicy (Mazowsze wschodnie)

- Kolekcja nagrań Wandy Księżopolskiej (Mazowsze wschodnie)

- Inne mniejsze kolekcje (liczące po kilka nośników).

Wraz z administratorem repozytorium (Zbiory Fonograficznymi IS PAN) mamy zatem obecnie 16 większych podmiotów, których materiały fonograficzne (a także filmowe) zostały zgromadzone w centralnej bazie nagrań dokumentalnych polskiej muzyki tradycyjnej.

Obecnie materiał jest dostępny online dla każdego użytkownika w takim stopniu na jaki pozwala status prawny materiałów oraz stopień ich opracowania. Bez ograniczeń z archiwali

można zapoznać się w wewnętrznej sieci Zbiorów Fonograficznych IS PAN.

Istotnym i równoważnym z odkrywaniem, digitalizacją, opracowywaniem i agregacją zbiorów elementem projektu jest rozwijanie standardów, metod i technologii deponowania, deskrypcji, zarządzania i udostępnienia (nie tylko wewnętrznego) odwzorowań cyfrowych tego typu nagrań i informacji o nich (metadanych), a także opracowanie prawnych aspektów publikowania materiałów. Po dokonaniu transferu i opracowaniu zbiorów nagrań zarówno właściciele nagrań, jak i Instytut Sztuki PAN uzyskują dostęp do źródeł w wersji cyfrowej, zaś na dedykowanym portalu powstaje ogólnopolskie repozytorium cyfrowe (docelowo ma być ono dostępne online dla każdego użytkownika), w którym użytkownik znajdzie informacje o wszystkich dostępnych w repozytorium nagraniach polskiej muzyki tradycyjnej.

Użytkownik może przeszukiwać w stopniu prostym, jak i zaawansowanym jednorazowo wszystkie archiwa lub wybrać zasoby jednego z nich. Takie ilości danych i metadanych wymagają odpowiedniego miejsca przechowywania oraz infrastruktury informatycznej do opracowywania i udostępniania, która musi mieć zapewnioną administrację i utrzymanie. W ramach projektu *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne*, a także przy wsparciu budżetowym Instytutu Sztuki PAN, stworzono prototyp aplikacji dedykowanej Zbiorom Fonograficznym IS PAN z uwzględnieniem pozyskiwanych w formie cyfrowej kolekcji. Z uwagi na przyjęte wcześniej, przed realizacją opisywanego projektu rozwiązania, w ramach których przetwarzano dane o nagraniach do formy elektronicznej i dostosowywano do różnych, mniej lub bardziej trwałych struktur, prace nad projektem aplikacji dedykowanej centralnemu repozytorium nagrań muzyki tradycyjnej zostały podzielone na trzy części:

1. Analiza specyfiki zasobu (źródła, dokumenty, aparatura) i struktury archiwum, m.in. w jego aspekcie historycznym (uwzględniającym także egzystencję zbioru w domenie cyfrowej), metodycznym, technologicznym.

2. Projektowanie i budowa systemu dedykowanego Zbiorom Fonograficznym, agregującym dokumenty dźwiękowe polskiej muzyki tradycyjnej (konceptyjne prace naukowe i technologiczne).

3. Analiza i poprawa jakości danych dostępnych w formie cyfrowej.

Ujęte w punkcie pierwszym i trzecim analizy to procesy najdłuższe, wymagające dużej liczby

testów a ich efektem (o którym zaledwie dopiero możemy mówić) jest wypracowanie ujednoliconych metod, standardów i rozwiązań, które zostaną wykorzystane i wdrożone w samym systemie, jak i w pracy z jego użyciem. Pojęcie „repozytorium dedykowane” określa system, który jest tworzony w wyniku dogłębnej analizy struktury Zbiorów Fonograficznych, charakteru i specyfiki ich zasobów, przyjętych metod pracy i ich historycznego i metodologicznego zróżnicowania. Taki system nie jest jednak w zamierzeniu maszyną, która z jednej strony przyjmie jakiegokolwiek dane w jakimkolwiek stanie i po kilku sekundach zamieni je na wzorowo zamodelowane archiwum, choć i pod tym względem technologia, wychodząc naprzeciw społecznemu zapotrzebowaniu, poczyniła wielki postęp.

Nawet najlepiej i najatrakcyjniej zaprojektowana architektura informatyczna nie ukryje niedoskonałości i błędów w samych danych, zaś jakość informacji dotyczących zbioru naukowego, o istotnym znaczeniu dla historii kultury i dziedzictwa narodowego powinna być bezdyskusyjnie modelowa, jak najwyższa i wzorcowa, nie zaś pozostająca w amethodycznym chaosie, którego jedyną nadzieją na uporządkowanie jest zaawansowana, kosztowna technologia. Rozwiązania technologiczne (m.in. słowniki, kontrolowane subbazy pozostające ze sobą w odpowiednich zależnościach itp.) w połączeniu z interdyscyplinarnie zaprojektowanym modelem odwzorowania rzeczywistości archiwów tworzonych na przełomie ponad pół wieku, różnymi, mniej lub bardziej spójnymi metodami, mogą pomóc w zminimalizowaniu nieuniknionych jednak błędów danych a przede wszystkim pozwolą na wieloaspektowe i wielopoziomowe eksploracje zasobów.

Biorąc pod uwagę powyższe elementy, a także wyniki badań i analiz dostępnych rozwiązań np. standardy MARC 21, Dublin Core, ale też systemy wypracowane dla innych archiwów np. radiowych czy Zintegrowany System Informacji Archiwalnej (oraz własne doświadczenie zdobyte podczas realizacji projektów m.in. DISMARC, Europeana, CADIS) zdecydowano się na budowę repozytorium dedykowanego do struktury Zbiorów Fonograficznych, danych i metod przyjętych w ich opracowaniu. Tak też postąpiło wiele dźwiękowych archiwów etnomuzycznych. Stworzenie dedykowanej struktury nie ogranicza jej współpracy z popularnymi systemami prezentacji i wyszukiwania informacji. Istotnym argumentem jest tu fakt, iż omawiany zasób powiększa się zarówno

o nagrania historyczne, jak i współczesne, a system służy zarówno do wprowadzania szczegółowych danych (warstwa edytorska), jak i ich kontrolowanej prezentacji (dane jawne, poufne, autorskie pozostające w opracowaniu itp.).

Wreszcie należy zadać sobie zasadnicze pytanie: do czego repozytorium ma służyć? Odpowiedź na nie pozwala na zhierarchizowanie podjętych prac. Jeżeli system ma służyć rzetelnej informacji naukowej wówczas należałoby przyjąć przy opracowywaniu obiektów np. ścisłe zasady redakcyjne, którymi kieruje się wydawnictwo seryjne *Polska Pieśń i Muzyka Ludowa. Źródła i materiały*. Takie rozwiązanie przyjęto dla pracy wykonanej dla publikacji tylko nutowej i tekstowej 8% zbioru na przełomie niemal pół wieku. W perspektywie całego zasobu, zakładając nawet znaczną intensyfikację prac przy wsparciu technologii komputerowej projekt musiałby trwać długimi latami. Bardziej słuszną wydaje się decyzja o utrzymywaniu systemu do wewnętrznego opracowywania (i eksplorowania) zasobów z możliwością publikowania zespołów archiwalnych lub zakresów meta danych jednolicie i rzetelnie opracowanych.

Oprócz głównego celu projektu, jakim jest budowa centralnego repozytorium prowadzonych jest wiele innych zadań, z których za najważniejsze możemy uznać⁵:

- dalsze prace nad opracowywaniem metod i standardów opisu, opracowania, digitalizacji i archiwizacji archiwalnych nagrań etnofonograficznych,
- opracowanie metod postępowania z tego typu nagraniami w kontekście obowiązującego prawa (prawo autorskie i zwłaszcza prawa pokrewne) i wypracowanie metod zgodnie z prawem upowszechniania i udostępniania nagrań,
- kontynuacja wydań płytowych w ramach serii ISPAN Folk Music Collection i The Oldest Sounds Documents of Polish Traditional Music,
- kontynuacja wydania serii książkowej *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny, zachowanie, udostępnianie* pod redakcją Jacka Jackowskiego,
- kontynuacja organizacji serii konferencji⁶ poświęconych problematyce projektu,
- kontynuacja audiowizualnej dokumentacji w terenie oraz kwerend w archiwach, zbiorach i kolekcjach nagrań.

W pierwszej połowie XX w. wskazywano na pilną potrzebę ratowania żywej jeszcze muzycznej kultury ludowej poprzez jej utrwalanie w postaci nagrań dźwiękowych – począwszy od wałków

Edisona po kolejne, coraz doskonalsze techniczne metody. Dziś, gdy dysponujemy już znaczną ilością dokumentalnego materiału a tradycyjna kultura muzyczna przeszła wiele przeobrażeń, a jej dawny ryt niemal całkiem zanikł. Wskazujemy na potrzebę zgromadzenia tego nieodkrytego jeszcze całkiem cennego dorobku archiwalnego, opracowania go i zabezpieczenia dla przyszłych generacji.

Dr Jacek Jackowski
Instytut Sztuki PAN w Warszawie
Zbiory Fonograficzne

Artykuł powstał na podstawie wystąpienia Autora na VII Ogólnopolskiej Konferencji Fonotek „Archiwizacja – ratunek dla zabytków fonograficznych”, która odbyła się 21 listopada 2017 r. w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

PRZYPISY

- ¹ Prace wymienionych badaczy szczegółowo omówił autor niniejszego opracowania w swojej książce *Zachować dawne nagrania. Zarys historii dokumentacji fonograficznej i filmowej polskich tradycji muzycznych i tanecznych*, cz. 1 (przełom XIX i XX w. – do drugiej wojny światowej), Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2014.
- ² JACKOWSKI, J. *Archiwa dźwiękowe – zasób i dostępność*, W: *Raport o stanie tradycyjnej kultury muzycznej*, red. Weronika Grozdek-Kołacińska. Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca, 2014, s. 108-150.
- ³ KSIĄŻEK, P. *Projekt Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny, zachowanie, udostępnianie*, W: *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny, zachowanie, udostępnianie*, red. Jacek Jackowski. Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Stowarzyszenie Liber Pro Arte, 2017, s. 72-91, zob. też: 1. Ewelina Grygier, *Polska Muzyka Tradycyjna – Dziedzictwo Fonograficzne (etap III)*, W: *Ruch Muzyczny* Nr 12 (2017), s. 92 (wersja online: <http://www.ruchmuzyczny.art.pl/index.php/tematy/muzyka-tradycyjna/2550-polska-muzyka-tradycyjna-dziedzictwo-fonograficzne-etap-iii>); Ewelina Grygier, Jacek Jackowski, *Polska Muzyka Tradycyjna – Dziedzictwo Fonograficzne (etap III)*, W: *Pismo Folkowe* nr 133.
- ⁴ JACKOWSKI, J. *Współczesne metody zabezpieczania, opracowania naukowego, udostępniania i rozwoju Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN*, W: *Muzyka* 2014, nr 3, s. 71-114.
- ⁵ Szczegółowe informacje o zadaniach realizowanych w ramach projektu znajdzie zainteresowany Czytelnik w internecie, m.in. na stronach: Na stronie internetowej oraz Facebook Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN (<http://www.ispan.pl/pl/zbiory/zbiory-fonograficzne/projekty/polska->

muzyka-ludowa-dziedzictwo-fonograficzne-stan-aktualny-zachowanie-udostępnianie; <https://www.facebook.com/notes/zbiory-fonograficzne-ispán/polska-muzyka-tradycyjna-dziedzictwo-fonograficzne-vol-3/1179306098836059/>; https://www.facebook.com/pg/zbioryfonograficzneispán/photos/?tab=album&album_id=1179348628831806; <https://www.facebook.com/zbioryfonograficzneispán/posts/1214183705348298>; <http://muzykatradycyjna.pl/pl/aktualnosci/aktualnosc/dziedzictwo-fonograficzne-etap-iii>; [dycjach radiowych: 2017-01-30 Polskie Radio Pr. 2, magazyn „Źródła” – Magazyn „Źródła”. Audycja o projekcie Polska muzyka ludowa – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny, zachowanie, udostępnianie. J. Jackowski/E. Grygier; 2017-11-06 Polskie Radio Pr. 2, magazyn „Źródła” – Magazyn „Źródła”. Projekt Polska Muzyka Tradycyjna – Dziedzictwo Fonograficzne \(J. Jackowski z M. Baliszewską\) \[https://www.polskieradio.pl/8/478/Artykuł/1931143_Zrodla-21-listopada-godz-1506\]\(https://www.polskieradio.pl/8/478/Artykuł/1931143_Zrodla-21-listopada-godz-1506\) \(21.11.17\).](http://www.naukaonline.pl/news/item/4401-muzyka-do-zycia-przywracana-odsłona-trzecia, oraz w au-</p>
</div>
<div data-bbox=)

- ⁶ MAKSYMIOUK-PAKCEK, B. O etnofonografii w Warszawie, W: *Pismo Folkowe* 2015, nr 6, s. 34.

▶▶ W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Koło SBP przy BUW na spotkanie w Klubie pod Otwartą Księgą „Kongres IFLA oraz biblioteki zagraniczne oczami bibliotekarzy BUW w relacjach ze szkoleń Erasmus” (30.10.) oraz „Bibliotekarzu, pisz, pisz, pisz. Czasopisma naukowe czekają na Twoje teksty!” (20.11.); na autorskie czwrtki w BUW – spotkanie ze Stanisławem Falkowskim „Jak nie czytać powieści?” (22.11.).

- Stowarzyszenie Wolnego Słowa na spotkania przy książkach: Elżbiety Jodko-Kula *Maria Piłsudska. Zapomniana żona* (14.11.) oraz Joanny Siedleckiej *Biografie odtajnione. Z archiwów literackich bezpieki* (21.11.); na przedpremierowy pokaz filmu dokumentalnego „Bojownicy Wolnego Słowa” (19.11.); na konferencję „Robotnik i Niepodległość” (24.11.); na spotkanie ze Sławomirem Zagórskim autorem książki *Białe kontra czerwone. Polscy marynarze w wojnie z bolszewikami* (28.11.).

- Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, Dyrekcja Muzeum UW oraz Zarząd Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych na otwarcie wystawy „Powrót Orła. Rola Uniwersytetu Warszawskiego w budowaniu polskiej państwowości (1915-1921)” oraz koncert muzyki Fryderyka Chopina i Ignacego Jana Paderewskiego z okazji 100-lecia niepodległości (16.11.).

- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze na cykl spotkań w ramach konwersatoriów biblioteczno-znawczych: na wykłady: prof. dr. hab. Dariusza Kuźminy (Uniwersytet Warszawski) „Przyszłość zawodu bibliotekarza w kontekście kształcenia uniwersyteckiego” (21.11.) oraz dr. hab. Andrzeja Franaszka (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) „Herbert – historia niepokoju” (12.12.); na konferencję „Biblioteki multimedialności. Nowe technologie i nowe przesłanie” (04-05.12.).

- Porozumienie Wydawców Książki Historycznej oraz Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum na uroczyste otwarcie XXVII Targów Książki Historycznej (29.11.).

- Koło SBP przy Bibliotece Publicznej im. Stanisława Staszica w Dzielnicy Bielany m.st. Warszawy wraz z Towarzystwem Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich na prelekcję i pokaz multimedialny „Wspomnienia z Albanii” (23.11.); Koło SBP na prelekcję i pokaz multimedialny „Zimowa Warszawa na dawnych obrazach i fotografiach” (10.12.).

- Książnica Kopernikańska w Toruniu, Toruński Oddział Stowarzyszenia Historyków Sztuki oraz Biblioteka Diecezjalna w Toruniu na konferencję „Zabytki toruńskie młodsze pokolenia”, a także na prezentację książki *Praktyczny patriotyzm w Toruniu 1918/1920-2018: różne odsłony niepodległości* (24.11.).

- Koło przy Bibliotece Głównej APS na wykład Stanisława Krawczyka „Opowieść podręcznej – jako dystopia i opowieść o buncie” (26.11.).

- Biblioteka Śląska w Katowicach na premierę *Małego Princa*, czyli Małego Księcia Antoine’a de Saint-Exupéry’ego przetłumaczonego na język śląski (27.11.); na spotkanie z Jaśkiem Melą, gościem VIII Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej „Jeśli pomagać – to wspólnie!” (30.11.); na opowieść o sekretnej historii Katowic Barbary Szmatoch i Michała Bulsy, autorów książki *Sekrety Katowic* (5.12.); na inaugurację „Strefy Otwartej” (10.12.); na konferencję prasową nowego dyrektora Biblioteki Śląskiej, Zbigniewa Kadłubka, na V Konwentykiel „Blaski i cienie wielkich arystokratów – Hochbergowie” (12.12.); na katowicką premierę filmu „Cała prawda o Wacławie Felczaku” oraz prezentację projektu Grzegorza Kulika pt. „Finalizacja opracowania Korpusu Śląskiej Mowy” (19.12.).

- Biblioteka GALERIA KSIĄŻKI w Oświęcimiu na spotkanie z Michałem Ogórkim (29.11.); recital Krystyny Durys (15.12.).

MARIA GARCZYŃSKA

Najciekawsze księgarnie świata

El Ateneo

W jednym z artykułów z 2008 r. Sean Dodson, dziennikarz „The Guardian”, wybrał, spośród znanych księgarni świata 10 najciekawszych. Ranking otwiera Boekhandel Selexyz Dominicanen in Maastricht. Księgarnia zlokalizowana jest w budynku starego kościoła dominikańskiego, zbudowanego w 1294 r. Budynek został zaadaptowany na potrzeby sprzedaży książek w 2007 r.

Na kolejnych miejscach znalazły się w kolejności: El Ateneo w Buenos Aires, Livraria Lello w Porto, Secret Headquarters w Los Angeles, Borders w Glasgow, Scarthin Books w Derbyshire w Wielkiej Brytanii, Posada w Brukseli, El Pendulo w Meksyku, Keibunsa w Kioto, Hatchards w Londynie. Księgarnie różni zarówno architektura (stare, zaadaptowane budynki i nowoczesne przestrzenie zbudowane na potrzeby sprzedaży książek), jak i wielkość powierzchni sprzedażowej, czy oferta księgarska.

Nieco inaczej na ranking księgarni patrzą jej użytkownicy. Wybrali oni również 10 najlepszych księgarni. Jednak w ich wykazie na pierwszym miejscu znajduje się największa, pod względem oferty wydawniczej, księgarnia Powell's City of Books, mieszcząca się w Portlandzie (Oregon). Również na pozostałych 8 miejscach znalazły się księgarnie inne niż wybrane przez dziennikarza „The Guardian”. Są wśród nich m.in. księgarnia „na wodzie” (umieszczona na statku pływającym po kanałach Londynu), czy księgarnia „na kółkach” – mobilna miniksięgarnia podążająca za czytelnikami.

Obie listy łączy księgarnia El Ateneo – raz występująca na 2 miejscu („The Guardian”), a innym razem na 3 (ranking użytkowników).

Księgarnię El Ateneo, znajdującą się w stolicy Argentyny Buenos Aires, można określić mianem „księgarni w teatrze”. Znajduje się ona bowiem w budynku dawnego Teatro Gran Splendid.

Fasada budynku księgarni
Fot. Autorka

Wnętrze księgarni
Fot. Autorka

Budynek został zbudowany w 1919 r. na zlecenie Maxa Glöcksmanna. Ten emigrant przybył do Argentyny z Austrii w 1890 r. Tu zajmował się, z sukcesem, przemysłem muzycznym i filmowym, zakładając m.in. wytwórnię płytową Odeon Records.

Budynek Teatro Gran Splendid powstał w wyniku realizacji projektu Pera i Torreses Armengol. Freski zostały namalowane przez włoskiego malarza Nazareno Orlandi, rzeźbami budynek wypełnił Troiano Troiani.

W swojej początkowej teatralnej działalności na widowni zasiadało 1050 widzów, a w repertuarze znalazło się wiele różnych przedstawień, w tym także występy słynnych argentyńskich tancerzy specjalizujących się w wykonaniu tanga. W 1924 r. właściciel budynku uruchomił w nim rozgłośnię radiową Radio Splendid, a pod koniec lat 20. XX wieku w budynku mieściło się kino,

w którym wyświetlono, po raz pierwszy w Argentynie, film dźwiękowy (w 1929 r.).

W 2000 r. budynek przekazano właścicielom sieci księgarni El Ateneo i Yenny. Teatr przebudowano pod kierunkiem architekta Fernando Manzoni i otwarto ogromną księgarnię, o powierzchni około 2 tys. m².

Oferowane czytelnikom w księgarni książki zlokalizowano na regałach umieszczonych w obszarze dawnej widowni, a także w łóżach dawnego teatru. Klienci księgarni mogą również usiąść na wygodnych fotelach, umieszczonych na całej powierzchni i poczytać oferowane do zakupu książki.

Wśród przewodników również te po Polsce
Fot. Autorka

Sprzyjająca atmosfera, bogata oferta i dogodna lokalizacja księgarni przyciągają tłumy użytkowników. Rocznie księgarnie odwiedza około miliona klientów, a w 2007 r. sprzedano tu ponad 700 tys. książek. Wiele jest tu również turystów, chcących poznać to ciekawe miejsce na planie Buenos Aires.

Maria Garczyńska
AGH w Krakowie. Biblioteka Główna

System informacyjno-wyszukiwawczy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Gombrowicza w Kielcach

Praca bibliotekarza i biblioteki publicznej, to ciągły proces zmierzający do coraz doskonalszego zaspokajania potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej z zakresu edukacji, kultury i informacji z uwzględnieniem optymalnego wykorzystania zasobów bibliotecznych i kadry bibliotecznej.

We wrześniu 2018 r. Biblioteka Narodowa (BN) i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach (WBP) podpisały porozumienie, które dotyczy przede wszystkim efektywnego współdziałania w zakresie ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, której narzędziem będzie „e-usługa OMNIS” oraz podjęcia prac w ramach wspólnego środowiska katalogowego. W ramach porozumienia biblioteki będą podejmować wspólne inicjatywy i działania, uzgadniać stanowiska w sprawach będących przedmiotem ich zainteresowania i działalności, a także ułatwiać i wspierać współpracę specjalistów bibliotek.

Za priorytetowe obszary działań biblioteki uznały: rozwijanie, integrację i zapewnienie spójności zasobów bibliograficznych, wzajemne wspieranie inicjatyw i działań zmierzających do zapewnienia kompletności zgromadzonych zbiorów, rozwijanie i łączenie zasobów informacyjnych, współpracę w zakresie profilaktyki ochrony i konserwacji materiałów bibliotecznych oraz działań na wypadek wystąpienia zagrożenia zbiorów.

To porozumienie, nie jest pierwszym i jedynym przejawem tak ścisłej współpracy Biblioteki Narodowej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

Narodowa Książnica odegrała istotną rolę w pracach nad obecnym kształtem systemu informacyjno-wyszukiwawczego WBP.

W kwietniu 2015 r. w Bibliotece Narodowej odbyła się konferencja pt.: „Deskryptory Biblioteki Narodowej – propozycja zmian w opracowaniu zbiorów bibliotecznych w dobie sieci semantycznej”. Na konferencji zaproponowano nowy model opracowania zbiorów, który najogólniej rzecz biorąc, miał polegać na zastąpieniu dotychczasowej formy haseł przedmiotowych deskryptorami – słowami kluczowymi, które jednoznacznie i wyczerpująco miały określać poszczególne elementy dokumentu. Od czasu konferencji słowo *deskryptor* stało się dla bibliotekarzy ważnym tematem dyskusji, rozważań – „za” i „przeciw”. Argumentem przemawiającym za wprowadzeniem deskryptorów było znikome (jak wynikało z obserwacji czy doświadczeń) wykorzystanie indeksów przedmiotowych przez użytkowników katalogów bibliotecznych. Dla zwolenników zmian, wniosek sam się nasuwał: wprowadzenie deskryptorów dałoby gwarancję należytego wykorzystywania katalogów przez czytelników.

W połowie 2015 r. Biblioteka Narodowa powołała Ogólnopolski Zespół ds. Rozwoju Deskryptorów BN, w którego skład weszli pracownicy BN oraz przedstawiciele różnych typów bibliotek (naukowych, pedagogicznych, publicznych itd.) zainteresowanych współpracą w zakresie wdrażania deskryptorów. W Zespole znalazła się przedstawicielka Oddziału Opracowania Zbiorów WBP

– kustosz Katarzyna Wasilkowska. Jej uczestnictwo w posiedzeniach Zespołu pozwoliło bibliotekarzom na bieżąco śledzić prace nad projektem: *Deskryptory Biblioteki Narodowej* (zwane dalej DBN). Zdobytą wiedzę o nowych koncepcjach dzielono się z koleżankami z Oddziału, ale także z innymi zainteresowanymi tym zagadnieniem pracownikami WBP, czy bibliotekarzami bibliotek samorządowych województwa świętokrzyskiego. Wątpliwości przybierało wprost proporcjonalnie do liczby materiałów przywożonych z każdego spotkania Zespołu. Dotyczyły one m.in.: zasady wyboru formy deskryptora jako najbardziej rozpowszechnionej wśród użytkowników języka polskiego (kryterium subiektywne), formy zapisu deskryptora chronologicznego w polach 045 i 648, czy ustalenia daty powstania i zakończenia dzieła. Zagadnienia budzące wątpliwość były rzeczowo analizowane i gorąco dyskutowane w Oddziale.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza pracuje w systemie MAK wersja 4.3v Biblioteki Narodowej. Nakładką na MAK-a jest interfejs graficzny Webmak, zawierający moduły wypożyczeń i katalog online. System ten, w pracy biblioteki publicznej, okazał się niewystarczający. Zachodziła konieczność udoskonalenia go. Pierwszym krokiem do zmian w kierunku wdrożenia deskryptorów była implementacja kilku elementów pól standardu Resource Description and Access (RDA). W naszym katalogu rekordy wzbogacono o nowe pola: 336 (typ zawartości), 337 (typ mediów), 338 (typ nośnika). Celem ich wprowadzenia było ułatwienie poszukiwań w katalogu zbiorów zawierających określoną formę zawartości, wymagających określonego sposobu odtwarzania (użytkowania) oraz zbiorów utrwalonych na określonym rodzaju nośnika¹.

Dalszy rozwój Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN) stał pod dużym znakiem zapytania, w takich warunkach było dla nas oczywiste, że nie możemy tworzyć opisów bibliograficznych bez aktualizacji słownictwa.

Poważnym argumentem za wprowadzeniem języka deskryptorowego był stały spadek wyszukiwania przedmiotowego w katalogach. Przyczyna tego stanu rzeczy tkwiła z jednej strony w niedostatecznym dostosowaniu JHP BN do oczekiwań i potrzeb współczesnych użytkowników, z drugiej zaś do wymagań technologicznych, jakie stawiają przed nim najnowsze systemy biblioteczne². Istotą przekształcenia JHP BN jest uproszczenie słownictwa w kierunku języka naturalnego, co pozwoli użytkownikom na swo-

adne kształtowanie instrukcji wyszukiwawczej w systemach fasetowych. Fasety to różne aspekty, kategorie, według których są indeksowane dokumenty. Charakterystyka rzeczowa jest zatem podzielona na wiele faset np.: zbiór deskryptorów geograficznych, formalnych, chronologicznych czy przedmiotowych. Wyszukiwanie fasetowe polega na dowolnym zestawianiu ze sobą danych z faset. Aby możliwe było zastosowanie takiego wyszukiwania konieczne są zmiany w opisach bibliograficznych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom czytelników Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza w Kielcach zdecydowała się na wprowadzenie nowego modelu opracowania zbiorów jakim są deskryptory. Od 1 stycznia 2017 r. przestał w WBP obowiązywać Słownik Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej, a dokumenty są opracowywane według Deskryptorów BN. Systematycznie zapoznawano się z materiałami metodycznymi zamieszczonymi na stronie BN w zakładce Deskryptory Biblioteki Narodowej, pod adresem przepisy.bn.org.pl/. Wnikliwie analizowano pole po polu, poddawano dyskusji niektóre założenia. Proces wdrażania nowej metody opracowania zbiorów rozpoczął się od wprowadzenia nowych pól, wzbogacających opis o charakterystyki formalne i rzeczowe. W opisie bibliograficznym zastosowano pola:

- 045, 648 – chronologia treści dzieła
- 046, 388 – chronologia piśmiennicza dzieła
- 380 – ogólna forma dzieła
- 385 – przeznaczenie czytelnicze
- 386 – przynależność kulturowa
- 658 – ujęcie przedmiotu dzieła

Kolejnymi zmianami na rzecz standardu RDA była rezygnacja z większości skrótów w opisie bibliograficznym, odejście od zasady trzech autorów, rezygnacja z łacińskich skrótów w opisie, dodawanie rodzajów współpracy przy deskryptorach osobowych i korporatywnych oraz deskryptorze imprezy (podpole le dla pól 100, 110, 700, 710 oraz podpole lj dla pól 111 i 711).

Wdrażanie nowego narzędzia opracowania zbiorów to rewolucja w katalogu, stąd niezbędne stały się wspólne dyskusje i wymiana poglądów. Wprowadzając zmiany, którymi objęto wszystkie kategorie zbiorów (druki zwarte, wydawnictwa ciągłe, dokumenty dźwiękowe, audiowizualne, kartograficzne, dokumenty elektroniczne, gry planszowe itd.) zastosowano się w pełni do zaleceń

Biblioteki Narodowej. W przypadku wątpliwości, a takich nie brakowało, korzystano z pomocy merytorycznej Instytutu Bibliograficznego i Pracowni Deskryptorów BN.

Początki realizacji projektu: *Deskryptory Biblioteki Narodowej* nie były łatwe. Zgodnie z powiedzeniem: „praktyka czyni mistrza” i w miarę upływu czasu, z coraz większą pewnością i znajomością zagadnienia rozwiązujemy pojawiające się w bieżącej praktyce problemy merytoryczne.

Nie ma wątpliwości, że czas potrzebny na wnikliwe opracowanie dokumentu wg nowego modelu (wypełnienie nowych pól) nieco się wydłużył. Najbardziej czasochłonnym etapem jest analiza przedmiotu dokumentu, określenie chronologii treści dzieła, szczególnie gdy jest ona ukryta w tekście. Obrazuje to przykład opracowania rzeczowego tego samego dokumentu w JHP BN i DBN.

JHP BN

655_Powieść polska y21 w.

DBN

380_Książki

380_Proza

386_ImPrzynależność kulturowa |a Literatura polska

388_2001-

650_Polityka

650_Władza

651_Polska

655_Powieść polityczna

Korzystną zmianą przy stosowaniu nowego systemu w przypadku bibliotek publicznych jest możliwość tematowania treści literatury pięknej dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży i określenia jej gatunku literackiego. To duża pomoc dla czytelników przy ich wyborach literackich, ale

także ułatwienie w pracy bibliotekarza z działu udostępniania. Czytelnik sam, bez jego pomocy może wyszukać interesującą go książkę, wpisując w fasetę *gatunek np. kryminał, thriller, romans czy powieść obyczajową*.

W katalogu WBP istnieją zarówno opisy w JHP BN, jak i te opracowane według DBN. Systematycznie wprowadzane są nowe formy deskryptorów: osobowego, korporatywnego i imprezy. W rekordach bibliograficznych książek, na bieżąco z autopsji opracowywane są zmiany. W przypadku opracowania dokumentu, którego tytuł jest już w katalogu, deskryptory nadawane są pozostałym wydaniom.

Wkrótce zostanie zaprezentowany nowy interfejs wyszukiwarki Webmak, wzbogacony o nowe fasyty: Forma i typ, Gatunek, Odbiorca, Przynależność kulturowa, Temat: Miejsce, Temat: Czas, Temat: Dzieło, Dziedzina i ujęcie.

Podjęmując decyzję o zmianie języka informacyjno-wyszukiawczego, zdawaliśmy sobie sprawę, że jest to wyzwanie poważne i pracochłonne. Przekonujemy się o tym każdego dnia, mierząc się z jakimś problemem. Mamy jednak nadzieję, że Deskryptory BN spełnią oczekiwania współczesnego użytkownika, wymagającego informacji łatwo dostępnej i opartej na intuicyjnym wyszukiwaniu.

Jak widać przed nami nowe wyzwania.

Anna Liszka, Katarzyna Wasilkowska
Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. W. Gombrowicza w Kielcach

PRZYPISY

- 1 PACEK, J. Pola 336, 337 i 338 w formacie MARC 21. *Bibliotekarz* 2017, nr 2, s. 4-7.
- 2 KALINOWSKI, J. Deskryptory Biblioteki Narodowej narzędzie opracowania zbiorów bibliotecznych w dobie sieci semantycznej. *Bibliotekarz* 2015, nr 6, s. 4-9.

W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie na promocję trylogii Anny Karbownik *Czarna legenda* (29.11.); spotkanie autorskie Joanny Jodełki i promocję książki

2 miliony za Grunwald (4.12.); recital muzyki polskiej w 157. rocznicę śmierci Karola Lipińskiego (11.12.); wykład Ewy Hadrian „Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Odrodzenie kulturalne Lublina” (13.12.).

- Polski PEN Club na uroczysty wieczór „W hołdzie Marii Janion” z okazji wręczenia Nagrody Polskiego PEN Clubu im. Jana Parandowskiego (Fundacja Trzy Trąby) (03.12.).

KATARZYNA GRYGORUK

Nowe inicjatywy

Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej

w procesie kształtowania przestrzeni publicznej uczelni wojskowej

Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej (BG WAT) zlokalizowana w kampusie akademickim, pełni istotną rolę w przestrzeni publicznej uczelni. Od początku swego powstania w 1951 r., biblioteka jest jednostką organizacyjną ściśle związaną ze strukturą macierzystej uczelni¹. Biblioteka spełnia wobec Akademii funkcje usługowe, wspierając realizowane przez uczelnię procesy dydaktyczne i badawcze. Świadczy profesjonalne usługi dla pracowników naukowych i studentów, zapewniając dostęp do informacji i literatury naukowej. Podstawowym determinantem gromadzenia zbiorów BG WAT były i są kierunki nauczania w Wojskowej Akademii Technicznej. Początkowo ze zbiorów biblioteki korzystali podchorążowie i pracownicy WAT. W latach 1996-2004 Wojskowa Akademia Techniczna ze szkoły wojskowej przekształciła się w uczelnię wojskowo-cywilną. Spowodowało to zmianę organizacji pracy biblioteki, w której pojawił się nowy użytkownik, wpływając bezpośrednio na politykę gromadzenia Książnicy². Biblioteka WAT pełniąc rolę głównego ośrodka naukowo-dydaktycznego Akademii, dąży do tworzenia komfortowych warunków pracy naukowej. Dzięki staraniom władz WAT oraz dofinansowaniu z Unii Europejskiej i Urzędu Marszałkowskiego, biblioteka w latach 2007-2013 przeszła gruntowny remont³. Nowy reprezentacyjny gmach biblioteki symbolicznie pełni rolę wizytówki dorobku naukowego uczelni. Biblioteka poprzez zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju oraz dostępu do księgozbioru zgodnego z kierunkami kształcenia WAT, zaspokaja potrzeby użytkowników uczelni. Książnica funkcjonująca zarówno w środowisku

wojskowym i politechnicznym dąży do kształtowania przestrzeni publicznej uczelni i osławiania jej swoim czytelnikom. Inicjatywy temu służące, podejmowane przez BG WAT w ciągu ostatnich 2 lat chciałabym przedstawić.

Biblioteka WAT jako nowoczesna placówka stara się zaspokoić potrzeby czytelnicze kadry naukowej i studentów WAT. Poznaniu potrzeb środowiska akademickiego służyła wystawa zorganizowana w dniach 7-9 listopada 2017 r. W holu biblioteki zaprezentowano najnowsze publikacje z zakresu m.in. chemii, fizyki, lotnictwa, mechaniki, elektroniki. Organizatorem wydarzenia była księgarnia internetowa Kraina Książek, która zajmuje się sprowadzaniem na zamówienie książek zagranicznych oraz polskich. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem kadry naukowej oraz studentów WAT, którzy mogli złożyć propozycję zakupu książek. Dział Gromadzenia BG WAT zakupił zamówione pozycje.

Do nowo zakupionych pozycji studenci mają ułatwiony dostęp, dzięki uruchomionemu w Wypożyczalni Akademickiej punktowi szybkich wypożyczeń. Od września 2017 r. użytkownicy BG WAT uzyskali wolny dostęp do półek z kolekcją nowości akademickich. W Wypożyczalni Akademickiej mogą zapoznać się ze wszystkimi książkami z prezentowanej kolekcji i wypożyczyć wybrane pozycje bez konieczności wcześniejszej rezerwacji online⁴.

Oprócz nowości akademickich BG WAT zapewnia studentom i pracownikom uczelni dostęp do zasobów bibliotecznych innych szkół wyższych dzięki partycypacji w Systemie Wypożyczeń War-

szawskich (BiblioWawa). Jest to wspólny projekt bibliotek warszawskich uczelni wyższych, działający od grudnia 2017 r., który oferuje możliwość wypożyczenia zbiorów bibliotek na zasadzie wzajemności⁵. W projekcie, oprócz Biblioteki Głównej WAT uczestniczą następujące biblioteki: Biblioteka Główna Akademii Pedagogiki Specjalnej, Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej, Biblioteka Główna Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Biblioteka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Aby skorzystać ze zbiorów bibliotek uczestniczących w projekcie, użytkownik BG WAT musi założyć konto w internetowym Systemie Rozliczeń w Wypożyczalni Akademickiej⁶. Po nabyciu uprawnień, czytelnik może zgłosić się do biblioteki, której zbiorami jest zainteresowany.

Usługa jest bezpłatna, jednak użytkownik Biblioteki Głównej WAT może ponieść koszt za aktywację indywidualnego konta bibliotecznego.

Z myślą o wygodzie użytkowników Biblioteka Główna WAT, w marcu 2018 r., zamontowała wrzutnię służącą do samoobsługowego zwrotu książek. Zastąpiła ona trezor biblioteczny, usytuowany w holu Biblioteki Głównej WAT w styczniu 2014 r. Nowe urządzenie zostało zamontowane na zewnątrz biblioteki, po lewej stronie budynku (obok głównego wejścia)⁷. Umożliwia ono zwrot książek o każdej porze dnia i nocy, również podczas świąt i dni wolnych od pracy bez potrzeby wizyty w Wypożyczalni Akademickiej⁸. Wykorzystanie nowoczesnej technologii Radio Frequency Identification znacząco skraca czas operacji bibliotecznych i tym samym umożliwia przyspieszenie obiegu książek, upłynniając ruch w wypożyczalni⁹. Całodobowa wrzutnia książek to nie tylko duże udogodnienie dla użytkowników, ale w dużej mierze ułatwienie dla osób z problemami ruchowymi.

Biblioteka Główna WAT wspiera niepełnosprawnych studentów i doktorantów uczelni. Od marca 2018 r. w Czytelni Technicznej Biblioteki Głównej WAT oddano do użytku stanowisko dla osób słabowidzących. Zakup został zrealizowany w ramach dotacji MNiSW na zadania związane z kształceniem studentów niepełnosprawnych. W skład stanowiska wchodzi oprogramowanie Lunar Plus, powiększalnik ReadDesk oraz klawiatura Dolphin keyboard¹⁰.

Wcześniej, w Czytelni Technicznej w listopadzie 2017 r. uruchomiono także oddzielne stanowisko komputerowe z normami PKN¹¹. Biblioteka Główna WAT zakupiła dostęp do zbioru Polskich Norm z za-

kresu nauk inżyniersko-technicznych¹². Dostęp do zbioru norm odbywa się online na serwerze PKN.

Nową formą współpracy Biblioteki z Uczelnią jest Baza Wiedzy WAT, która stanowi system ewidencji i archiwizacji dorobku naukowego pracowników uczelni. Działanie Bazy Wiedzy oparte jest na oprogramowaniu Omega Psir, które powstało na Politechnice Warszawskiej w ramach projektu Synat w latach 2010-2013¹³. Zgodnie z zarządzeniem Rektora WAT z 5 marca 2018 r. pracownicy o swoim dorobku naukowym mają obowiązek powiadomić uczelnię w terminie jednego miesiąca od daty ukazania się publikacji¹⁴. Dane o nowych publikacjach, pracownicy przekazują Koordynatorom Podstawowych Jednostek Organizacyjnych WAT, którzy informacje przesyłają do Biblioteki Głównej. Zadaniem Biblioteki jest merytoryczne sprawdzenie danych oraz ich wprowadzenie do Bazy Wiedzy WAT, w terminie do jednego miesiąca od momentu dostarczenia danych przez Koordynatorów. Obecnie wprowadzaniem danych do Bazy zajmuje się czterech redaktorów z różnych działów biblioteki. Być może w przyszłości zadaniami związanymi z Bazą Wiedzy w bibliotece zajmie się powołany specjalnie do tego celu Oddział ds. Bazy Wiedzy.

Biblioteka nie tylko w pełnym zakresie wspiera działalność dydaktyczną i naukową uczelni, ale stara się również wykraczać poza podstawowe działania statutowe. Biblioteka jest organizatorem licznych imprez kulturalnych: wystaw fotograficznych, malarskich, cyklicznych spotkań literackich i koncertów okolicznościowych. W Bibliotece odbywają się także konferencje krajowe i międzynarodowe, szkolenia i seminaria oraz targi pracy dla społeczności akademickiej WAT. W 2017 r. w BG WAT odbyło się wiele wystaw i wydarzeń okolicznościowych w związku z 65-leciem powstania uczelni oraz 60-leciem siedziby biblioteki przy ulicy gen. Urbanowicza 19¹⁵. Przez cały rok na antresoli budynku można było podziwiać cykl wystaw pod wspólnym tytułem „Od Gromadzenia do Udostępniania”, prezentujący bibliotekę poprzez drogę książki od zakupu do wypożyczenia. „Chronimy przeszłość, tworzymy przyszłość” oraz „Littera Scripta Manet”, to dwie wyjątkowe wystawy, które prezentowały fotografie oraz eksponaty z ponad sześćdziesięcioletniej historii gmachu biblioteki¹⁶. Natomiast od 3 czerwca 2017 r. można było podziwiać ponad 120 prac artystów zrzeszonych w Bemowskim Towarzystwie Fotograficznym. Wystawa pt. „Fotografia Ambasadorem Kultury” była efektem Międzyna-

rodowego Pleneru Fotograficznego. Tygodniowy, ukraińsko–polski plener fotograficzny, odbył się w ramach współpracy Bemowskiego Towarzystwa Fotograficznego z klubem fotograficznym „Ikar” z dzielnicy Kijowa Światoszyn¹⁷. W 2018 r. Biblioteka Główna WAT aktywnie włączyła się w upamiętnienie 100-lecia Polskiego Lotnictwa Wojskowego i 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. W marcu 2018 r. można było obejrzeć wystawę pt. „Samoloty wojskowe w siłach zbrojnych RP: 1918-2018”. Wystawa prezentowała przekrój Sił Powietrznych począwszy od 1918 r. aż do czasów współczesnych. Obecnie na antresoli budynku możemy podziwiać wystawę okolicznościową pt. „100 wynalazków na 100-lecie odzyskania niepodległości”, która prezentuje wybrane wynalazki i odkrycia naszych rodaków, w tym wynalazki naukowców i studentów Wojskowej Akademii Technicznej. W holu biblioteki możemy zapoznać się z wystawą pt. „Naród, który traci pamięć przestaje być narodem”, która przedstawia okres w historii Polski od momentu utraty niepodległości do czasu jej odzyskania i ukonstytuowania.

Biblioteka Główna WAT organizuje także Spotkania Literackie – cykl zdarzeń kulturalnych skupionych wokół współczesnej literatury i poezji. Cykl zapoczątkowało spotkanie 22 października 2016 r. pt. „Na półkach serca” z poezją Grażyny Palczak¹⁸. W 2017 r. w Wypożyczalni Beletrystyki odbyły się dwa spotkania. 23 marca gościem Biblioteki Główny WAT była Mariola Pryzwan – autorka m.in. książki pt. *Wymyśliłam Cię*. Spotkanie było poświęcone życiu i twórczości Ireny Jarockiej¹⁹. 5 grudnia odbyło się spotkanie autorskie pt. „Wieczór Zbrodni” z trzema autorkami kryminałów: Małgorzatą Rogalą, Dagmarą Andryką oraz Martą Reich.

Współczesna biblioteka akademicka musi wychodzić naprzeciw nowym oczekiwaniom, przede wszystkim zmieniającemu się otoczeniu oraz różniącym się grupom użytkowników. Biblioteka Główna WAT, podejmując nowe inicjatywy kształtuje przestrzeń publiczną Uczelni. Książnica zaspokaja potrzeby użytkowników Wojskowej Akademii Technicznej, głównie studentów i kadry akademickiej. Podejmując różne inicjatywy kulturalne Książnica wspiera i integruje również lokalną społeczność – byłych pracowników WAT oraz mieszkańców Bemowa.

Katarzyna Grygoruk
Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej
w Warszawie

PRZYPISY

- 1 NAWROCKA, M., KARWOWSKA, M. *Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego*, Warszawa 2017, s. 12-13.
- 2 SAJ, J., STAŃSKA, M. *Zmiana polityki gromadzenia w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w kontekście nowych potrzeb użytkowników*, Jubileuszowe X Ogólnopolskie Forum Wojskowych Bibliotek i Ośrodków Informacji Naukowej : materiały pokonferencyjne, Warszawa 2016, s. 72-73.
- 3 NAWROCKA, M., KARWOWSKA, M. *Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej...*, op. cit., s. 50-51.
- 4 PESZEL, A. Nowy rok akademicki – nowe możliwości, *Głos Akademicki*, nr 10(259), Warszawa 2017, s. 44.
- 5 <http://www.bibliowawa.bg.pw.edu.pl/index.php/porozumienie-rektorow#zasady>, 20.08.2018.
- 6 WIEDEREK-MCROBB, M., NAWROCKA, M. System Wypożyczeń Warszawskich (Biblioteka Wawa), *Głos Akademicki*, nr 1(262), Warszawa 2018, s. 41.
- 7 GÓRSKA, D. Samoobsługowa wrzutnia książek w Bibliotece Głównej WAT, *Głos Akademicki*, nr 4(265), Warszawa 2018, s. 40.
- 8 Vide: Regulamin korzystania z Wrzutni: <http://www.bg.wat.edu.pl/regulamin/regulamin-korzystania-z-wrzutni>, 20.08.2018.
- 9 <http://www.arfido.com/wrzutnia-rfid.html>, 20.08.2018.
- 10 <http://www.bg.wat.edu.pl/component/k2/item/417-nowe-w-czyteln>, 20.08.2018.
- 11 Vide: Zasady korzystania z norm online: <http://www.bg.wat.edu.pl/normy-on-line>, 20.08.2018.
- 12 <https://www.pkn.pl/uslugi/normy-line>, 20.08.2018.
- 13 <http://omegapsir.io/>, 20.08.2018.
- 14 http://www.bg.wat.edu.pl/images/pliki/baza_wiedzy_wat/RKR_NR_9-20180305-132129.PDF, 20.08.2018.
- 15 DUK-DRĄG, A. 60-lecie Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, *Bibliotekarz* 2017, nr 10, s. 25-28.
- 16 PESZEL, A. Chronimy przeszłość, tworzymy przyszłość, *Głos Akademicki*, nr 5(254), Warszawa 2017, s. 39.
- 17 PESZEL, A. Fotografia Ambasadorem Kultury, *Głos Akademicki*, nr 6(255), Warszawa 2017, s. 43-44.
- 18 KAŻMIERSKI, H. Na półkach serca – spotkanie z poezją Grażyny Palczak, *Głos Akademicki*, nr 10(247), Warszawa 2016, s. 37.
- 19 DUK-DRĄG, A. Mariola Pryzwan gościem „Spotkań Literackich” Biblioteki Głównej WAT, <http://bibliotekawat.blogspot.com/2017/03/mariola-pryzwan-gosciem-spotkan.html>, 20.08.2018.

BEATA KANIA

Źródło: pl.wikipedia.org

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej, działająca w ogólnopolskiej sieci bibliotek, będąca instytucją kultury, informacji i edukacji względem społeczności lokalnej od wielu lat łączy tradycje bibliotekarskie ze współczesnymi technologiami informacyjnymi. Wspiera swoich czytelników w upowszechnianiu wiedzy, oferując im bogate zbiory książkowe, czasopisma, materiały biblioteczne, informacyjne, zbiory specjalne oraz sieć komputerową i autorskie bazy danych. Proponuje aktywne czytelnictwo, skupione wokół książek i wydarzeń kulturalnych, stale poszerzając swoją ofertę usług.

Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Zbiórów Regionalnych prowadzi szeroką działalność informacyjną, skierowaną do użytkowników i czytelników. Ważną częścią jego prac jest tworzenie bibliografii regionalnej, kwartalne wydania *Serwisu regionalnego miasta Bielska-Białej i powiatu bielskiego*, który jest źródłem rejestrującym wydarzenia bieżące na podstawie prasy lokalnej i ogólnopolskiej, przygotowywanie zestawień bibliograficznych i kwerend, konsultacje informacyjno-wyszukiawcze oraz tworzenie, opracowywanie i uaktualnianie elektronicznych baz danych, będących drogą dostarczania czytelnikom informacji.

Od marca 2018 r. czytelnicy i użytkownicy Książnicy Beskidzkiej mają możliwość korzystania z nowej bazy informacyjno-wyszukiawczej działającej online – Datownika Regionalnego.

Została stworzona w celu chronologicznego usystematyzowania wiadomości na temat wydarzeń historycznych, kulturalnych i jubileuszowych z obszaru Beskidów, Śląska Cieszyńskiego i Małopolski (obszar byłego woj. bielskiego). Uwzględnia dane biograficzne osób, które wniosły istotny wkład w historię, dziedzictwo i rozwój regionu. Baze nadano formę kalendarium, które umożliwia użytkownikom stopniowe śledzenie minionych wydarzeń wraz ze zmieniającymi się dziennymi datami. Aby bezpośrednio podkreślić nawiązanie do tradycyjnej formy kalendarza, dodano przykładowe imiona solenizantów w poszczególnych dniach roku.

Dla każdego dnia roku została stworzona osobna kartka kalendarzowa z powtarzającym się układem pól. W ich centralnej części znajdują się trzy zakładki, w których umieszczono treści wydarzeń oraz notki biograficzne, zawierające daty oraz miejsca narodzin i śmierci uwzględnianych osób.

Ponadto elektroniczna baza została wzbogacona o zbiór przysłów cieszyńskich, żywieckich

i śląskich z zachowaniem ich fonetycznej pisowni, a także przysłów ogólnopolskich, które dobrano według klucza pogodowego, związanego z naturalnym cyklem następujących po sobie pór roku, prac gospodarskich i świąt patronalnych. Wśród nich można odnaleźć rady i przestrogi oraz uniwersalne prawdy dotyczące życia człowieka.

Dodatkowo na każdej „kartce z kalendarza” stopniowo umieszcza się krótkie opowiadki i historyjki. Oparte są na podaniach, zapisach z dawnych kronik oraz niezwykłych wydarzeniach odnotowanych przez prasę lub przytoczonych w publikacjach książkowych. Zostały one spisane w zabarwieniu lekko komicznym, by zechcieli do nich sięgać nie tylko dorośli, ale i młodszy czytelnicy. Tym samym stanowią uzupełnienie kronikarskiej historii regionu. Co ciekawe, Datownik Regionalny został powiązany poprzez odsyłacze (linki) z inną bazą online Książnicy Beskidzkiej, a mianowicie z [Beskidzkim ABC](#), dzięki czemu źródła te stały się kompatybilne.

Elektroniczna baza jest stale uzupełniana i aktualizowana przez bibliotekarzy na podstawie publikacji książkowych, prasy regionalnej i dokumentów życia społecznego, będących w posiadaniu Książnicy Beskidzkiej.

Kolejną bazą informacyjno-wyszukiawczą i funkcjonującą od września 2018 r. są Regio-źródła. Jej inspiracją, a zarazem podstawą stały się dokumenty życia społecznego, gromadzone w zbiorach biblioteki od 1976 r.

Są to różnorodne pod względem formy i treści materiały biblioteczne, m.in. wycinki prasowe, druki okolicznościowe (np. kalendarze, ulotki, zaproszenia), katalogi, foldery informacyjne (np. katalogi turystyczne), dokumenty wizualne (np. fotografie, pocztówki, ekslibrisy), regionalia przestrzenne (rekwizyty regionalne, gadzety). Wszystkie one stanowią cenne uzupełnienie zbiorów książkowych i dotyczą obszaru Beskidów, a dokładniej byłego województwa bielskiego, powiększonego o tereny gminy Bestwina i Czechowice-Dziedzice, oraz są materiałami unikatowymi, publikowanymi z okazji różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, rocznic i uroczystości.

Dostęp do nowej bazy Książnicy Beskidzkiej jest możliwy dzięki specjalnie przystosowanemu do wyszukiwania dokumentów i materiałów o tematyce regionalnej stanowisku komputerowemu, znajdującemu się w gmachu głównym przy ul. Słowackiego 17a w Bielsku-Białej. Aby skorzystać z Regio-źródeł, wystarczy wpisać słowo kluczowe, frazę lub interesujący nas temat, a dzięki wyszukiwarce czytelnik otrzyma listę poszukiwanych dokumentów (wraz z ich skanami), a tym samym bezpośredni dostęp do wiedzy i potrzebnych informacji.

W celu ułatwienia korzystania z bazy informacyjno-wyszukiawczej materiały zostały pogrupowane w cykle tematyczne. Wśród nich można wyróżnić m.in. publikacje przedstawiające historie i działalność Książnicy Beskidzkiej, NSZZ „Solidarność” Regionu Podbeskidzie (II obiegi), Ochotniczej Straży Pożarnej na Podbeskidziu oraz te dotyczące Ekslibrisów, czy też Rodzinnego Rajdu Rowerowego. Do zbiorów kolekcjonerskich należą także dokumenty życia społecznego związane z wybitnymi postaciami regionu: św. Janem Pawłem II, św. Józefem Bilczewskim.

Regio-źródła zostały opracowane jako wielo-tematyczne źródło wiedzy o wartości edukacyjnej, poznawczej i kulturowej i stanowią innowacyjną możliwość dla uczniów, studentów, nauczycieli, historyków, regionalistów oraz wszystkich czytelników, zainteresowanych odkrywaniem nowych źródeł informacji.

Opisane bazy Książnicy Beskidzkiej są odzwierciedleniem współczesnej metodologii pracy z czytelnikiem, odpowiedzią na nowe potrzeby kultury czytelniczej oraz próbą zachowania i przekazania całego dziedzictwa historycznego i regionalnego, jakie warto zachować, poznawać i kontynuować. Warto więc korzystać z całego bogactwa zbiorów, ale i możliwości bibliotek publicznych, które oferują wciąż nowe rozwiązania. A wszystko to po to, by tradycyjne źródła informacji nie zostały pomijane, lekceważone i zapomniane.

Beata Kania
Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej

Wspomnienie

**dr Jadwiga Stadnikiewicz-Kerep
(1935-2018)**

„A niech to kaczkę zdepczą”

Ta Twoja charakterystyczna sentencja wyrażająca rodzaj pobłażliwej dezaprobaty co rusz odbijała się od ścian i uszu czytelników Wypożyczalni Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Krakowie, mieszczącej się owego czasu przy ulicy Michałowskiego 10. Owa dezaprobata odnosiła się a to do zbyt długiego Twoim zdaniem czasu realizacji czytelnicznych zamówień przez magazyn, a to do kiepskiego stanu książek wydawanych czytelnikom, ale też do wielu innych, czasami zaskakujących okoliczności. Niekiedy odmawiałaś wydania ostatniego egzemplarza, mówiąc, iż tenże znajduje się „w stanie daleko posuniętego rozkładu moralnego”. Swoim poczuciem humoru i dystansem do własnej osoby zjednywałaś sobie wiele życzliwości zarówno wśród czytelników, jak i pracowników Biblioteki, do których i ja mam zaszczyt się zaliczać.

Poprzez kilka pokoleń bibliotekarzy i czytelników stanowiłaś o wizerunku biblioteki, a nawet będąc już na emeryturze traktowałaś bibliotekę jak drugi dom, ponieważś dobrze czułaś się wśród swoich. Zawsze pamiętałaś o wszystkich imieninowych solenizantach, zawsze znalazłaś czas na chwilę rozmowy, poradę, refleksję. Zasoby Twojego serca zdawały się być niewyczerpane – wszyscy wiemy jak ofiarnie opiekowałaś się bliskimi, terminalnie chorymi osobami. Byłaś przy nich do końca, a potem delikatnie, w sku-

pieniu trzymając ich za rękę przeprowadzałaś na drugą stronę. Pamiętam też nasze długie rozmowy Jadziu. Tobie zawdzięczam moje pisanie i zachętę. Byłaś moim mentorem i zawsze towarzyszyłaś mi na mojej literackiej drodze. Wiem także, że będziesz czynić to nadal. Kiedykolwiek wydarzy się na niej coś ważnego, Tobie pierwszej o tym powiem.

Zaświat obejmował Cię swoimi cienistymi skrzydłami w sposób początkowo mało zauważalny, jednakże nieubłagany i podstępny. Odnosiłem wrażenie, iż Twoja piękna, jasna dusza żeglując sobie już na wysokich pułapach Nieba, a tutaj została jeszcze tylko jej kopia zapasowa, posługując się językiem współczesnego świata. Wydawało się, że powrót do Twojego ukochanego, pełnego ciepła i światła Zagrzebia poprawi stan Twojego zdrowia. Ale stało się inaczej. Pewnego pogodnego jesiennego dnia powiedziałaś „wystarczy”. Swoim typowym, lekko pochylonym dziarskim krokiem przeszłaś wzdłuż cichej amfilady pięknego cmentarza Mirogoj, a refleksy światła spomiędzy kamiennych rzeźb i półkolistych portali padały na Twoją znów młodą twarz. Poszłaś tylko sobie znaną drogą tam, gdzie byłaś oczekiwana od zawsze. Kreska szczupłej sylwetki w długim płaszczu i kapeluszu niknąca wśród spadających, kolorowych liści – taki Twój obraz zachowam pod powiekami. A niech to kaczkę zdepczą, Jadziu.

JACEK KOWALSKI

...Jest taka biblioteka... jest taki bibliotekarz... rozmowa z Danielem Ziarkowskim

Daniel Ziarkowski – bibliotekarz, autor kilkudziesięciu artykułów głównie dotyczących informacji naukowej i zagadnień etycznych, filozof, autor dwóch zbiorów myśli, sławista, kompozytor, gitarzysta, poeta, perkusista, autor tekstów... Czy o czymś zapomniałam?

Ostatnio realizuję się jako realizator (śmiech). I to jest moje najnowsze zajęcie i fascynacja związana z twórczością – rejestracja, produkcja nagrań, realizacja akustyczna.

Przed wszystkim jednak jest Pan bibliotekarzem, bibliotekarzem niezwykłym, nietuzinkowym, takim przez duże B.

Dziękuję, ale to chyba nie do końca tak jest. Zależy co rozumiemy przez stwierdzenie „bibliotekarz niezwykły”. Według mnie jest to bibliotekarz, który robi niezwykle rzeczy w bibliotekarstwie, a nie gdzie indziej. Jeśli robi gdzie indziej to jest to jego prywatna sprawa i zawód nie ma tu nic do rzeczy. Jeden jeździ na ryby, drugi pije piwo, trzeci podsypia, a ja gram i piszę. Jak to mówią – jednemu podoba się panna młoda, a drugiemu teściowa (śmiech).

Ktoś kiedyś żartem powiedział, że bibliotekarzem zostaje się dla sławy i pieniędzy. Jak to było z Panem, czy decyzja o tym by zostać bibliotekarzem była świadomym wyborem, czy był to przypadek?

A może trzecia możliwość – świadomy przypadek...? Jak śpiewa Waglewski: „wybrałem takie

życie czy to życie wybrało mnie?/wyborem tym złączeni trzymamy jakoś się”. A tak na serio to nie wiem. Zawsze podobały mi się biblioteki, uwielbiałem je będąc dzieckiem, więc może podświadomie dążyłem do tego, żeby w jednej z nich pracować, ale jak to zwykle bywa dopomógł przypadek – znałem jakąś panią kierownik, która z kolei znała jakąś panią dyrektor, a że byłem wtedy miły i wyglądałem na mądrego, to tak to jakoś poszło... (śmiech). Nie myślałem wówczas o nędzy bibliotekarskiej, bo tak trzeba to nazwać. Teraz myślę, ale już za późno i pogodziłem się z tym, że umrę biedny. Pieniądze nie stanowią jednak dla mnie żadnej wartości, albowiem „królestwo moje nie jest z tego świata”.

Nikt nie jest prorokiem we własnym kraju, ale w jednej z piosenek pt. „Społeczeństwo i kultura”, do której skomponował Pan muzykę, Aleksander Cywiński, Pański kolega z zespołu „Chłopcy” śpiewa: „...jest taka biblioteka, w której mają dla mnie czas...”. Czyżby to była piosenka o Bibliotece Uniwersytetu Szczecińskiego, w której Pan pracuje? Czy pańscy współpracownicy znają Pana z „tej drugiej”, poetycko-muzycznej strony?

Nie wiem dokładnie co autor miał na myśli – hipotetyczna sytuacja opisana w tekście dotyczy pewnie tęsknoty za miejscem i ludźmi, gdzie wszystko jest lepsze, głębsze, prawdziwsze. Biblioteki są utożsamiane z takim miejscem i sądzę, że w tym jest właśnie ich siła i przyszłość. Aż boję się myśleć, co by się działo

w bibliotekach gdyby były poważnie traktowane i dotowane przez Państwo. To, że istnieją i tak wspaniale niektóre z nich funkcjonują zawdzięczamy przede wszystkim zacięciu społecznikowskiemu wielu bibliotekarzy, jak i ich indywidualnym osobowościom i talentowi. Wydaje mi się, że w środowisku nie jestem szczególnie znaną postacią, ale jak to mówił docent Gajny w 40-latku: „Ja nie wydzwaniam. Ja nie zabiegam” (śmiech).

Skąd pomysł na nazwę zespołu, w którym Pan obecnie gra i dla którego tworzy muzykę oraz teksty? Czyżbyście Panowie pomimo wieku pozostali nadal nieco wyrośniętymi chłopcami?

Pewnie tak. I tak mamy lepiej niż np. za czasów mojego ojca. Gdyby wtedy ktoś po 40-stce zakładał zespół rockowy byłby przez otoczenie postrzegany jako jednostka z zaburzeniami. Dziś nikogo to nie dziwi, niemniej jednak kiedy piszę tekst czy muzykę czuję się chłopcem, a nie mężczyzną, bo mężczyźni przecież pracują w kopalni, a nie bawią się w układanie piosenek. Moje zabawki to dźwięki i słowa.

Ciekawe jest też Wasze logo wyraźnie nawiązujące do barw zespołu „Republika”. Czyżby ten zespół wpłynął na Pańską twórczość?

O tak! The Beatles na świecie, a Republika w Polsce. To dwa najważniejsze zespoły w moim życiu. Logo i barwy są świadomym nawiązaniem do tego drugiego. Z muzyką jest trochę inna sprawa. Czasem grać jak „ktoś tam” nie jest takie łatwe. To stylizowanie czy podrabianie stylu nieraz wychodzi nieświadomie, ale żeby specjalnie podrabiać kogoś to już do tego potrzebny jest talent. Zresztą nie w tym rzecz – może kogoś kręci, że brzmi jak Killing Joke czy The Police, ale ja zawsze stawiałem na oryginalność. To nadrzędne, zwłaszcza w czasach kiedy wszyscy brzmią i wyglądają bardzo podobnie. Nie chodzi też o oryginalność za wszelką cenę, gdyż taka jest groteskowa i żalosna. Chodzi o granie siebie, o pisanie siebie, o wyrażanie siebie.

„Chłopcy” to kolejny zespół, w którym Pan gra i tworzy. Od jakiej formacji zaczął Pan swoją muzyczną karierę?

Sporo tego było, ale jak się długo żyje, to wszystkiego jest dużo (śmiech). Zaczynałem od punk rocka i prawdopodobnie na nim skończyć

(śmiech). Po drodze było reggae, poezja śpiewana, nowa fala, muzyka elektroniczna, hard rock i inne. Większość zespołów, w których grałem mogła śmiało konkurować z tymi znanymi na rynku muzycznym, ale nie było nam dane. Na pewno nie sprzyjało środowisko małomiasteczkowe – w domu kultury wykręcano korki w czasie naszych prób, nagle ktoś zapomniiał kluczy od salki, „piec” do basu był tylko na występy (ale nie nasze), a na dobrym basie mogli grać tylko Cyganie. Zresztą bardzo szybko „załatwili” tę gitarę. Nie istniało coś takiego jak promocja zespołu czy opieka artystyczna – jeden jedyny raz zawieziono nas żukiem na występ. Jak teraz o tym myślę, to wiem, że ten dom kultury zajmował się przede wszystkim zabijaniem kultury, choć dziś wielu tak zwanych działaczy z tamtych lat dostaje nagrody za całokształt. Całokształt czego, chciałoby się zapytać.

„Chłopcy” opublikowali już trzeci album, w większości piosenek jest Pan autorem muzyki lub tekstów. Który z utworów jest Pana ukochanym dzieckiem? Który lubi Pan najbardziej?

Dodajmy, że są to wciąż tylko płyty demo, nagrane własnym sumptem. Nie można porównywać jakości tych nagrań do nagrań radiowych. To jakby zestawienie „malucha” z mercedesem. Jednak jakby nie było są to płyty – jest muzyka, jest tekst, jest wykonawca. Zawsze tak jest, że najmłodsze dziecko kocha się najbardziej, więc w tym przypadku jest to nasza ostatnia płyta. Z poszczególnych nagrań bardzo lubię „Wysokie napięcie” i „Ja, ty, oni” ze wspaniałym dialogiem Marka Walczewskiego i Zbigniewa Zapasiewicza, niestety, tego drugiego nagrania nie możemy opublikować ze względu na wygaśnięcie umowy z Polskim Radiem. I w takich właśnie sytuacjach przydałby się sponsor.

Przed paroma dniami ukazała się Pana druga książka pod ciekawym tytułem „Zmarszczki”, czy stanowi ona kontynuację poprzedniego nagrodzonego tomiku pt. „Chwilozofia”?

Zdecydowanie tak. Tym bardziej, że pierwsze myśli Zmarszczek napisałem zaraz po wydaniu Chwilozofii, a więc już ponad 15 lat temu. Chciałem zamknąć tą publikacją pewien okres swojej twórczości. Dopełnieniem będzie zbiór pt. Haiku, wiersze, humoreski, który planuję wydać na początku nowego roku. Tak rozliczony z przeszłością przejdę „do tańca, lekko na palcach” i jak dobrze pójdzie

to kolejna rzecz będzie już większa objętościowo – może powieść, może wspomnienia. Myślę też o wydaniu swojej pracy magisterskiej ze względu na brak na rynku wydawniczym opracowań czy analiz psychologizmu w prozie rosyjskiej XX w.

Bardzo mnie zaintrygowała Pańska książka, o ile wiem, nie ma jej jeszcze w księgarniach, czy zatem mógłby Pan uchylić rąbka tajemnicy i przytoczyć czytelnikom choć kilka ciekawych myśli?

Tak jak w przypadku *Chwilozofii*, gdzie myśli były przebłytkiem pewnej, zdawałoby się mądrości, chwilowej mądrości, tak również w tym przypadku ukułem własny termin. To nie są aforyzmy, to nie są sentencje, to są zmarszczki. Każda myśl to zmarszczka, a zmarszczki z kolei kojarzą mi się i chyba (pomimo oszałamiającej kariery liftingu) wciąż są symbolem mądrości i doświadczenia, tak więc znowu są to chwilowe, krótkie mądrości, z siatki których wyłania nam się twarz – obraz całości. Uwielbiam krótką formę literacką – epigramy, sentencje, poezje. Jest na pewno wyzwaniem zawrzeć całokształt myśli w kilku zdaniach. Staram się pisać z tzw. kluczem,

drugim dnem. Lubię jak myśl daje się nicować, stwarzając przy tym nowe sensory. Na przykład: „*Jest mi najgorzej ze sobą między ludźmi, tak jak najgorzej mi z ludźmi w samotności*” albo „*Muzyka filozofii jest ciężka, pompacyjna, grzmiąca, w odróżnieniu od lekkiej, płóchej i wręcz frywolnej filozofii muzyki!*”.

Jakie są Pańskie plany na najbliższą przyszłość?

Realizacja clipa z „Chłopcami”, promocja Zmarszczek i Haiku, wierszy, humoressek. Być może pojeżdżę trochę po regionie i poczytam, poopowiadam tak jak to było z *Chwilozofią*. Przy okazji namawiam wszystkich czytelników do lektury, a i od spotkań autorskich nie będę się wymigiwał. Nie jestem Chopinem słowa, ani nawet Ciechowskim, ale nadal potrafię być miły i wciąż mądrze wyglądać (śmiech).

Dziękuję za rozmowę.

Oficjalna strona zespołu „Chłopcy” na Facebooku:
<https://www.facebook.com/Ch%C5%82opcy-1111-899848975969/>
 Link do piosenki „Społeczeństwo i kultura”:
<https://www.youtube.com/watch?v=l6qKVQ6 EKFA>

▶▶▶ W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Książnica Pomorska w Szczecinie na Czytagramy, czyli słuchowisko realizowane na żywo – „Powrót” – w reżyserii Piotra Łyczkowskiego, a także spotkania z Gunterem Hofmannem i Adamem Krzemińskim, Dariuszem Bitnerem i Eugeniuszem Daszkowskim (3.12.); na spotkanie z cyklu Bliżej Chin (4.12.); na prezentację w ramach projektu „Korzenie tożsamości szczecińskiej – dorobek pierwszych powojennych mieszkańców Szczecina” (5.12.); na spotkanie POLACY I NIEMCY. CUD ROKU 1989? z Gunterem Hofmannem oraz Dariuszem Bitnerem prezentującego książkę *Ostatnia jesień przed zimą, czyli koniec cynamonowej trylogii* (13.12.); na wystawę, której tematem jest Biblia – fundament chrześcijaństwa. (26.11-13.12) oraz wystawę „1918 – rok odzyskania przez Polskę niepodległości” (19.11.-28.12.).

- Biblioteka Publiczna im. Z. Jana Rumla w Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy na Dyskusyjny Klub Książki. Rozmowa o książce *Człowiek znikąd* Wojciecha Engelkinga oraz *Indonezja. Przyroda, ludzie i obyczaje*. Spotkanie

z podróżniczką Agnieszką Dziubińską (5.12.); Klub Miłośników Książki Mówionej. Rozmowa o książce *Zmysłowe życie roślin* Daniela Chamovitz, „Bajkał – morze Syberii” Spotkanie z podróżniczką Agnieszką Dziubińską. Finisaż wystawy „Kapliczki, anioły i konie” Ikonopisanie Ewy Dworżańskiej oraz „Japoński taniec duszy – La Argentina i butoh” – wykład performatywny Sylwii Hanff (12.12.) „Boże Narodzenie w Watykanie” Spotkanie z historykiem Katarzyną Ciemięgą oraz Finisaż wystawy „Siła kobiety” (13.12.); Koncert kołęd w języku angielskim w wykonaniu dzieci ze szkoły językowej St. Patrick’s (18.12.).

- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi na Konferencję Naukową „Czytać – jak to łatwo powiedzieć! Kultura czytania dorosłych Polaków na początku XXI wieku” (10.12.).

- Koło SBP przy BUW spotkania w Klubie pod Otwartą Księgą na spotkanie pt. „Pełne teksty i abstrakty, czyli referaty i relacje z konferencji bibliotekarskich (11.12.).

- Książnica Kopernikańska w Toruniu na spotkanie poświęcone Zygmuntowi Mocarskiemu (11.12.). Kopernikańska; na III Ogólnopolską Konferencję Oprawozdawczą „Zbiory polskie” (13-14.12.).

©Depositphotos/Pavel Losevsky

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Literackie pikniki

Rodzinna atmosfera towarzyszyła trzem literackim piknikom miejskim zorganizowanym podczas wakacji na skwerze przed Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w **GDAŃSKU** oraz nową siedzibą Instytutu Kultury Miejskiej. Obie instytucje zaproponowały młodszym i starszym mieszkańcom miasta bogatą ofertę spędzenia wolnego czasu, w tym warsztaty dla przyszłych detektywów i pszczelarzy, naukę kaligrafii, turnieje gier planszowych, bookcrossing, porady czytelnicze, gry literackie czy wspólne czytanie książek z piłkarzami Lechii.

Literacka sobota na pikniku z IKM i biblioteką / KK // *Dziennik Bałtycki*. – 2018, nr 270 (23 VIII), s. 19

Kolej na Niepodległość

Mediateka w **STRASZYNIE**, będąca filią Ośrodka Kultury, Sportu i Biblioteki Publicznej Gminy Pruszcz Gdański, realizuje interdyscyplinarny projekt edukacyjno-artystyczny „Kolej na Niepodległość”. Punktem wyjścia dla przedsięwzięcia jest bohater Edward Nitka, przedwojenny zwiadowca stacji w Straszynie, aresztowany w 1939 r., a rok później rozstrzelany na terenie obozu koncentracyjnego Stutthof. Opowiadać o nim, a także o innych Polakach ze Straszyna, będą komiks oraz trzy krótkie filmy dokumentalne stworzone w ramach projektu. Pracę nad nimi poprowadzą warsztaty filmowe, radiowo-dziennikarskie, komiksowe i artystyczne, skierowane do dzieci i młodzieży.

Rezultaty warsztatów zaprezentowane zostaną podczas finału planowanego na 10 listopada w straszynskiej galerii handlowej. Oprócz nich pokazanych zostanie... sto orłów dla Niepodległej, wyrzeźbionych przez uczniów miejscowej Szkoły Podstawowej, a gminny zespół Jagódki zaprezentuje narodowe tańce polskie.

Kolej na Niepodległość: podczas cyklu warsztatów stworzą filmy dokumentalne, komiks, audycję radiową oraz wystawę /

Danuta Strzelecka // *Dziennik Bałtycki*. – 2018, nr 190 (17 VIII), dod. Echo Pruszcza Gdańskiego, s. 9

10 lat niezwykłej biblioteki

Dziesiąte urodziny obchodziła Filia Gdańska WiMBP w **GDAŃSKU**. Od początku jej zadaniem było przybliżanie szerokim kręgom społeczeństwa, także turystom z Polski i zagranicy, historii oraz kultury nadbałtyckiego miasta. Obecnie księgozbiór filii liczy 15 tys. pozycji dotyczących Gdańska, a także Trójmiasta, Kaszub, Kociewia, Żuław, Powiśla, słowem – Pomorza. Dużym zainteresowaniem cieszą się organizowane tu – nierzadko w partnerstwie z instytucjami kultury, organizacjami społecznymi, wydawnictwami i autorami – imprezy. W 946 wydarzeniach (średnio blisko 100 w ciągu roku!) wzięło udział 28 850 uczestników. Ważnym dla zespołu filii zadaniem jest docieranie z książką do przedszkoli, szkół i ludzi starszych.

Jak co roku, z okazji urodzin biblioteki w jej klimatycznym, przypominającym kantor kupiecki, wnętrzu odbyło się „przyjęcie”. Zaprzyjaźniona z Filią Gdańską aktorka Krystyna Łubieńska odczytała podczas niego specjalnie napisany wiersz.

10. urodziny Filii Gdańskiej WiMBP / Tomasz Łunkiewicz // *Gazeta Gdańska*. – 2018, nr 531 (22 VI), s. 5

Dobra dusza w bibliotece

Uznanie i sympatię malborkczyków zdobyła w krótkim czasie Jovana Stojanović z Serbii, która odbywa staż w Miejskiej Bibliotece Publicznej w **MALBORKU**. Do zespołu Mediateki dołączyła w marcu w ramach projektu Wolontariat Europejski (EVS) koordynowanego przez kwidzyńskie Stowarzyszenie „Akwedukt”. Uczy dzieci „angielskiego na wesoło”, prowadzi kawiarenkę językową, organizuje zajęcia na temat Serbii i Czarnogóry. Ponadto pomaga w zarządzaniu profilem Mediateki na FB, dokumentuje biblioteczne wydarzenia, wypożycza książki, włącza je do księgozbioru,

okłada w folie... Zawsze chętnie służy pomocą, ma dużo pomysłów, promieniuje z niej radość i energia. O serbskiej wolontariuszce powstał nawet wiersz autorstwa malborskiego poety Tadeusza Łachackiego.

Czuć dobrą energię w Mediatece / Marzena Gliniewicz // Gazeta Malborska. – 2018, nr 31 (1 VIII), s. 9

Gorące lato z książkami

W ośmiu punktach przy strzeżonych kąpieliskach w **GDAŃSKU**, w pasie od Jelitkowa po Sobieszewo, stały w lipcu i sierpniu regały z książkami. Zorganizowały je – w ramach akcji „Biblioteka na Plaży” – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna oraz Gdański Ośrodek Sportu. Jak wiadomo, gdańskie plaże oblegane są przez rzesze wypoczywających, z których wielu, jak się okazało, chętnie korzystało z bibliotecznej oferty. Tego lata czekały na nich powieści obyczajowe, romanse, thrillery, książki fantasy i science fiction... Pamiętano również o dzieciach i turystach zagranicznych. Można było sięgnąć po książkę w języku angielskim, niemieckim czy rosyjskim.

W ubiegłym roku w ramach projektu Biblioteka na Plaży odbyło się spotkanie autorskie. Tym razem atrakcją stanowiła gra terenowa Książka GO! Była to już kolejna, szósta, edycja cieszącej się dużą popularnością akcji. 50 książek ukryto w okolicach gdańskich plaż. Aby je odnaleźć, niekiedy trzeba było pokopać w piasku.

Biblioteka na Plaży / Joanna Wiśniowska // Gazeta Wyborcza. – 2018, nr 147 (27 VI), dod. Trójmiasto, s. 2

W Krainie Fantazji

Uczestnicy XII Powiatowego Konkursu Czytelniczego „W Krainie Fantazji”, organizowanego przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Gdańsku Filię w **KWIDZYNIE**, nie mogli pozwolić sobie na fantazjowanie. Należało wykazać się znajomością treści książki J.R.R. Tolkiena *Hobbit, czyli tam i z powrotem*. 37 uczniów z 14 szkół podstawowych zmagali się z pytaniami zamkniętymi, opisami, uzupełnieniami, wyjaśnieniami... Najlepiej poradził sobie Andrzej Posim ze szkoły w Wandowie, zdobywając 125 punktów na 149 możliwych. Laureaci 4 pierwszych miejsc otrzymali dyplomy, zestawy 4 książek i gadżety promocyjne biblioteki.

Andrzej Posim wie najwięcej o przygodach Bilbo Bagginsa / Rafał Cybulski // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 137 (15 VI), dod. Kurier Powiatu Kwidzyńskiego, s. 6 ; Biblioteka rozstrzygnęła konkurs // Kurier Kwidzyński. – 2018, nr 27 (4 VII), s. 9

Pasjonatki z Człuchowa

„A u nas w **CZŁUCHOWIE**” – taki tytuł nosi konkurs literacki organizowany przez lokalną Miejską Bibliotekę Publiczną. Tematyka utworów może, ale nie musi być związana z regionem. Organizatorzy przede wszystkim pragną, aby człuchowanie nie pisali do szuflady, lecz dzielili się swoją twórczością z innymi. IV edycja konkursu pokazała, że pasja pisarska często idzie w parze z zainteresowaniami artystycznymi. Laureatką pierwszego miejsca w kategorii proza została autorka wspomnień Maria Danuta Kordykiewicz, w kategorii Poezja pierwsze miejsce przyznano Marii Kozickiej, a drugie Ewie Krawiec. Wszystkie panie zajmują się rękodziełem, dwie ostatnie przejawiają też zamiłowanie do fotografii.

Łączy ich wyobraźnia i wrażliwość na piękno / Beata Gliwka // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 149 (29 VI), dod. Dziennik Człuchowski, s. 10

Fenomen maratonu czytelniczego

1085 uczniów – uczestników tegorocznego Wielkiego Maratonu Czytelniczego uhonorowanych zostało podczas finału konkursu w Europejskim Centrum Solidarności w **GDAŃSKU** 2,5 tys. egz. książek!

Maraton organizowany jest od roku szkolnego 2009/2010 z inicjatywy gdańskich nauczycielek Agaty Markiewicz-Babło, Małgorzaty Niechwiadowicz i Ewy Niechwiadowicz oraz bibliotekarza Zbigniewa Walczaka (kierownika Filii Gdańskiej WiMBP). Wówczas wzięli w nim udział uczniowie klas IV–VI. Obecnie w osobnych kategoriach wiekowych rywalizują także gimnazjaliści, uczniowie klas II–III i szkół średnich. Dzieci i młodzież z miejscowości w całej Polsce czytają wskazane – spoza listy obowiązkowych lektur szkolnych – książki, potem rozwiązują testy. Komisja konkursowa przyznaje tytuły laureata, finalisty oraz wyróżnienia.

Wielkiemu Maratonowi Czytelniczemu towarzyszą organizowane w Filii Gdańskiej spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży.

2500 książek dla 1085 uczniów maratończyków w czytaniu / Tomasz Łunkiewicz // Gazeta Gdańska. – 2018, nr 531 (22 VI), s. 10

Teatr tworzony przez czytelników

Przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w **WEJHEROWIE** działa od dwóch lat amatorska grupa teatralna „Errata”. Tworzący ją dorośli spotykają się raz w tygodniu na zajęciach w siedzibie biblioteki.

Początkowo członkowie grupy musieli opanować podstawy aktorskiego rzemiosła, uczestniczyli więc w warsztatach teatralnych. Później przyszedł czas na publiczne występy. Okazji do prezentacji aktorskich umiejętności nie brakuje: Narodowe Czytanie, Międzynarodowy Dzień Chorego, pikniki literackie...

Marzyłeś o grze na scenie? Teraz jest szansa dla Ciebie / (JK) // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 161 (13 VII), dod. Gryf Wejherowski, s. 7

„Dobry Start” w bibliotece

Miejska Biblioteka Publiczna w **LĘBORKU** służy pomocą w sprawach związanych nie tylko z czytelnictwem. Ostatnio oferowała wsparcie przy wypełnianiu wniosku o otrzymanie świadczenia „Dobry Start” na wyprawkę dla ucznia. W okresie lipiec – wrzesień można było w czytelni naukowej uzyskać informacje dotyczące programu oraz otrzymać konkretną pomoc. Wszystko bezpłatnie...

W bibliotece pomogą wypełnić na „Dobry Start” / Marcin Kapela // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 161 (13 VII), dod. Echo Ziemi Łębskiej, s. 5

Niecodzienny ofiarodawca

Nie tylko Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspiera biblioteki publiczne. Wiceminister kultury Jarosław Sellin czyni to również jako osoba prywatna. Ponad trzysta pozycji z własnego księgozbioru podarował bibliotece w **DZIERZGONIU** w powiecie sztumskim. W kwietniu Dzierżgoń świętował 730. rocznicę nadania praw miejskich. Biorący udział w uroczystościach wiceminister Sellin odwiedził wówczas Dzierżgoński Ośrodek Kultury i działającą w jego strukturze bibliotekę. Pytał o księgozbiór i zainteresowania czytelników, a w rezultacie obiecał sprezentować pewną ilość książek. Niedługo później do biblioteki trafiły kartony z książkami.

Minister sprezentował własne książki dla gminnej biblioteki / Piotr Piesik // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 143 (22 VI), s. 8

Biblioteczne obozowanie

Tegoroczne lato w Gminnej Bibliotece Publicznej w **MORZESZCZYNIE** w powiecie tczewskim już po raz trzeci upłynęło pod znakiem biblioCampu. I tym razem młodzi mieszkańcy gminy nie mogli narzekać na brak atrakcji. Zajęcia odbywały się w każdy wtorek i piątek podczas wakacji. Można było uczestniczyć w warsztatach artystycznych, ekologicznych, literackich albo spróbować swoich

sił w grach terenowych. W ramach biblioCampu organizowano wycieczki.

W dobrych humorach na BiblioCampie / (KAP) // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 167 (20 VII), dod. Dziennik Tczewski, s. 6

Książnica w nowych murach

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w **KARTUZACH** doczekała się nowej siedziby. Na piętrze nowego dworca dysponuje funkcjonalną, pozbawioną barier architektonicznych, przestrzenią, zaaranżowaną przez cenionego architekta wnętrz Jana Sikorę. Połączył on nowoczesny design (szkło, metal...) z elementami nawiązującymi do kultury i tradycji Kaszub (drewno, wiklina, kolorystyka...). Projekt aranżacji i wyposażenie sfinansowano z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek 2016–2020. Dotacja z programu wyniosła 412,5 tys. zł, zaś wkład własny 137,5 tys. zł.

Kazimiera Socha, dyrektor MiPBP w Kartuzach, dziennikarce „Tygodnika Kartuszy” tak mówiła o nowym wyposażeniu: *To nie tylko nowe meble, wyposażenie, krzesła, stoliki – ale także sprzęt komputerowy, multimedialny, ekrany, duży ekran na stałe zamocowany wypożyczalni dla dzieci, rzutnik, ekran telewizyjny, serwer, laptopy dla czytelników – w ramach stworzenia im dostępu do internetu. Jest też coś dla pracowników – aneks kuchenny z ekspresem do kawy, zmywarką.*

W związku z tym, że placówka otrzymała Certyfikat Biblioteka+, trzykrotnie zostaną zwiększone zakupy nowości książkowych, a pracownicy merytoryczni każdego roku będą zobligowani do udziału w co najmniej jednym szkoleniu lub seminarium podnoszącym ich kwalifikacje zawodowe.

Czytelnicy lada dzień będą mogli korzystać z księgozbioru kartuskiej biblioteki na dworcu : czeka ich sporo nowości / Janina Stefanowska // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 167 (20 VII), dod. Tygodnik Kartuszy, s. 14 ; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Janusza Żurawskiego w Kartuzach już w nowej siedzibie // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 202 (31 VIII), dod. Tygodnik Kartuszy, s. 9

Komiksowo w Kwidzynie

Miłośnicy komiksu mogą liczyć na pomorskie biblioteki. Ten rodzaj twórczości popularyzuje szczególnie Biblioteka Manhattan w Gdańsku (filia WiMBP), organizująca Gdańskie Spotkania Komiksowe. Z kolei na południu województwa pomorskiego Biblioteka Miejsko-Powiatowa w **KWIDZYNIE** zaprasza na Kwidzyński Festiwal Komiksów. Druga edycja imprezy odbyła się

w dniach 10-12 września. Na program złożyły się warsztaty z tworzenia komiksu, spotkania z autorami oraz pokazy rekonstrukcyjne i filmowe. Dzięki dofinansowaniu z MKiDN (program „Promocja czytelnictwa”) możliwe było zaproszenie do Kwidzyna czołowych polskich rysowników i autorów scenariuszy komiksowych, a także naukowców zajmujących się badaniem komiksu. Przyjechali m.in. Piotr Nowacki, Krzysztof Gawronkiewicz, Witold Tkaczyk, Daniel Odija, Berenika Kołomycka, Artur Wabik...

Kwidzyński Festiwal Komiksów / (f) // Kurier Kwidzyński. – 2018, nr 36 (5 IX), s. 13 ; Kwidzyński Festiwal Komiksów po raz 2. / Arkadiusz Kosiński // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 208 (7 IX), dod. Kurier Powiatu Kwidzyńskiego, s. 9

Academica w szkolnej bibliotece

Od nowego roku szkolnego w Bibliotece Szkolnej w **WICKU** w powiecie łębskim można bezpłatnie korzystać z naukowych publikacji Biblioteki Narodowej. Jest to możliwe dzięki zainstalowanemu w placówce systemowi Academica. Jak mówi Magdalena Kubiak z biblioteki Szkoły Podstawowej: *Oferta skierowana jest przede wszystkim do studentów i pracowników naukowych, ale także do innych czytelników (...), w tym także do pedagogów i do uczniów chcących pogłębić swoją wiedzę, przygotowujących się do egzaminów i olimpiad. To też świetna pomoc przy tworzeniu własnych prac i bibliografii.*

Biblioteka w Wicku poszerzyła ofertę / Robert Gębuś // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 202 (31 VIII), dod. Echo Ziemi Łębskiej, s. 8

Spotkania z Bajkostworami

Dzieci spędzające tegoroczne, letnie wakacje w **ŁEBIE** w powiecie łębskim mogły natrafić na tamtejszym deptaku na... Bajkostwory – wielkie, z ekologicznej skóry, poduszki o różnych kolorach i kształtach, z wieloma miękkimi wypełnieniami. *W poduchach ukryte są sznureczki, pętelki, kieszonki, schowki (...)* – mówi Beata Czaja, dyrektor Biblioteki Miejskiej, która to placówka była współorganizatorem Festiwalu Działań Kreatywnych „Podwodne Żagle”. – *Dzieci są nimi zachwycone. Kraina Bajkostworów jest miejscem kreatywności sensorycznej. Z puf mogą stworzyć najróżniejsze konstrukcje.*

W Łebie dzieci bawiły się w krainie Bajkostworów / Robert Gębuś // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 185 (10 VIII), dod. Echo Ziemi Łębskiej, s. 2

Biblioteka z Memory Lab

Na blisko 350 m² działać będzie Biblioteka Śródmieście w **GDYNI**. W nowej siedzibie placówki przy ul. Władysława IV wydzielone zostaną specjalne strefy: Miejsce spotkań, Strefa Ciszy, Baza. Ta ostatnia to specjalny kącik dla dzieci. Nową propozycją dla czytelników będzie Memory Lab – stanowisko do digitalizacji prywatnych zbiorów: fotografii, dokumentów, artykułów, nagrań z kaset VHS i in.

Znajdzie się tu także książkomat z funkcją wrzutni. Dzięki niemu książki będzie można zwracać nie tylko w godzinach otwarcia biblioteki.

Przeprowadzka biblioteki: zyskają na tym czytelnicy / (DG) // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 161 (13 VII), dod. Trójmiasto, s. 9

Afera Kryminalna

Afera Kryminalna – największy na **POMORZU**, organizowany od 2011 r. festiwal literatury kryminalnej, cieszy się niesłabnącą popularnością. Edycja 2018 objęła zasięgiem 9 bibliotek. W dniach 4-6 października w Gdańsku i w kilku mniejszych miastach w województwie, a także w paru wsiach powiatu wejherowskiego odbywały się spotkania autorskie, spotkania z policjantami, wykłady, warsztaty literackie, gry i zabawy detektywistyczne... Usatysfakcjonowani mogli się czuć dorośli i dzieci.

Zagraniczną gwiazdą festiwalu była Tess Gerritsen. Ta znana na całym świecie amerykańska autorka thrillerów medycznych spotkała się z czytelnikami w Dworze Artusa w Gdańsku – historycznym, najwspanialszym salonie miasta.

Dla czytelników lubujących się w wątkach medycznych przygotowano ponadto wykład „O lekarzach, truciznach i thrillerach medycznych, czyli służba zdrowia na usługach kryminału”. Poprowadził go w gdańskiej Bibliotece Manhattan Piotr Liana.

Afera Kryminalna na Pomorzu / Ryszarda Wojciechowska // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 232 (5 X), dod. Będzie się Działo, s. II ; Afera Kryminalna już od czwartku: wiele spotkań w sobotę / (R) // Dziennik Bałtycki. – 2018, nr 232 (5 X), dod. Trójmiasto, s. 8

Wybór:

IWONA JOĆ-ADAMKOWICZ, GRZEGORZ GRZENKOWICZ
WiMBP im. Josepha Conrada Korzeniowskiego
w Gdańsku

Śląski weekend z książką po raz czwarty...

Jesienna aura z pewnością sprzyjała zróżnicowanej aktywności fizycznej i spędzaniu wolnego czasu na różne sposoby. Czyelnicy mieli doskonałą okazję, aby drugi weekend października spędzić bliżej książki. Wszystko za sprawą organizowanej, kolejnej edycji Śląskich Targów Książki w Katowicach w dniach 12-14 października 2018 r. Wydarzenie odbywało się jak zwykle w Międzynarodowym Centrum Kongresowym. Organizatorami imprezy były Targi Książki sp. z o.o. i Murator Expo sp. z o.o., przy aktywnym współudziale miasta Katowice.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Biblioteka Śląska. Targom patronowały również: Instytut Książki, Polskie Towarzystwo Wydawców Książek, Polska Izba Druku, Porozumienie Wydawców Książki Historycznej, Polska Izba Książki, Stowarzyszenie Autorów ZAiKS, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Polska Sekcja IBBY, Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury, Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich, Związek Literatów Polskich, Śląscy Blogerzy Książkowi i Biblioteka Narodowa. W patronat medialny zaangażowały się m.in.: TVP 3 Katowice, PR Katowice, Gazeta Wyborcza, Książki, Podróże, Podróże.pl, Biblioteka Analiz, Rynek-Książki.pl, Wydawca i Lubimyczytać.pl. W roli partnera Wieczoru Wydawców wystąpiła Filharmonia Śląska im. Henryka Mikołaja Góreckiego, współpracę informacyjną zapewniła Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego.

Oficjalnego otwarcia targów dokonali: Sonia Draga – prezes Wydawnictwa Sonia Draga, Waldemar Bojanur – wiceprezydent Katowic i prof. Zbigniew Kadłubek – dyrektor Biblioteki Śląskiej. Podkreślono szczególne znaczenie Śląskich Tar-

gów Książki w kalendarzu kulturalnym regionu i promowaniu obcowania z literaturą. Łącznie zaprezentowało się ponad 180 wystawców, w tym m.in.: Agora, Akapit Press, Albatros, Bellona, BOSZ, Czarna Owca, Edgard, Helion, Karakter, Książkowe Klimaty, Marginesy, Muza, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Publicat, REBIS, Sonia Draga, SQN, Świat Książki, Wydawnictwo Literackie, Wydawnictwo Góry, Wydawnictwo Poznańskie, Znak oraz Zysk i S-ka. Ekspozycje wystawiennicze (choć nie tak okazały jak na targach w Krakowie i Warszawie!) prezentowały szeroką gamę tytułów i gatunków literackich w atrakcyjnej cenie. Na stoiskach antykwarycznych (Bartnik, KDK, na Tamce, Tomik, Waw.pl) można było znaleźć wiele interesujących książek i płyt winylowych z tzw. drugiej ręki! Dużym zainteresowaniem cieszyła się strefa taniej książki. Śląscy Blogerzy Książkowi zaproponowali czytelnikom wymianę książek, dysponując jednak dość ograniczoną przestrzenią, co w konsekwencji utrudniało wszystkim chętnym swobodę ich przeglądania i wyboru. Łącznie dokonano wymiany 2806 egz., w większości tytułów beletrystycznych!

W 2018 r. Śląskie Targi Książki odwiedziło blisko 150 autorów, tym samym odbyło się wiele interesujących spotkań autorskich. W dyskusji z udziałem m.in. prof. Jerzego Bralczyka, Bogdana Szymanika i Krzysztofa Kłosińskiego omówiono charakter i specyfikę albumu i zbioru esejów (*Polska 100 lat/BOSZ*), wydanego z okazji stulecia niepodległości państwa polskiego. Redaktor i publicysta Maciej Wierzyński opowiadał o swojej pracy dziennikarskiej (*Trzy połówki życia/BOSZ*); Aneta Jadowska, Jakub Małecki, Łukasz Orbitowski i Robert Szmidt w rozmowie z Piotrem Dobrołę-

Fot. Aleksandra Maruszczyk

kim odślonili kulisy pracy twórczej nad antologią, inspirowaną obrazami Jakuba Różalskiego (*Inne światy/SQN*); Mieczysław Bieniek, znany jako „Hajer”, z właściwą sobie pasją wspominał epizody ostatniej, wydanej drukiem podróży (*Hajer na kole, czyli rowerem po Kirgistanie i Kazachstanie/Anna-purna*). Prof. Jerzy Bralczyk i prof. Lucyna Kirwil (prywatnie małżeństwo) dyskutowali o języku, dialogu i sztuce komunikacji w związku dwojga ludzi (*Pokochawszy/Agora*). Tomasz Kowalski podzielił się z czytelnikami refleksją na temat czarownic, lęków i zabobonów dawniej i współcześnie (*Nie pozwolisz żyć czarownicy/MG*). Podczas spotkania z Szymonem J. Wróblem i biskupem Tadeuszem Pieronkiem poruszono interesujące kwestie, dotyczące funkcjonowania kościoła katolickiego w Polsce w okresie transformacji, z perspektywy ówczesnego sekretarza generalnego Episkopatu Polski (*Ojciec, czyli o Pieronku/MG*). Przemysław Żarski, autor kryminałów, opowiedział o własnych inspiracjach i metodach pracy nad dziełem literackim (*Umwelt/Akurat*). Ignacy Karpowicz, tegoroczny laureat Śląskiego Wawrzynu Literackiego (w plebiscycie czytelników Biblioteki Śląskiej na najlepszą książkę 2017 roku), w rozmowie z Dariuszem Nowackim przedstawił krytyczny punkt widzenia wobec uczestnictwa autora w kampanii reklamowej, promującej książkę jako produkt (*Miłość/Wydawnictwo Literackie*). Michał Ogórek, z właściwą sobie ironią sportretował ostatnie stulecie Polski w kontekście kultu czołowych postaci życia politycznego (*Sto lat! Jak w ostatnim stuleciu czciliśmy przywódców/Agora*). Mariusz Czu-

baj opowiedział o swoich wrażeniach na temat Górnego Śląska, sytuowanego jako częste miejsce akcji jego kryminalnych powieści. Szczepan Twardoch i Grzegorz Kulik uczestniczyli w premierze, przetłumaczonej na śląską gwiarę, powieści *Drach*. Szczególnie zainteresowani śląską kulturą i tradycją mogli uzyskać cenne wiadomości niemal na każdy temat w rozmowie z Markiem Szołtyskiem – pisarzem, dziennikarzem, historykiem i znawcą regionu. Warto wspomnieć również o innych, interesujących spotkaniach m.in. z: Katarzyną Bondą, Anną Ficner-Ogonowską, Andrzejem Franaszkiem, Joanną Jax, Anną Kańtoch, Krystyną Koftą, Wojciechem Miłoszewskim, Federico Moccią, Rafałem Olbińskim, Ryszardem Pawłowskim, Henrykiem Sawką i Sabiną Waszut.

Podczas Śląskich Targów Książki, z udziałem współautorów: Pawła Czado, Jerzego Góry, Henryka Grzonki, Wojciecha Krzystanka, Adama Pawlickiego i Antoniego Piechniczka, dokonano uroczystej prezentacji pierwszej, kompleksowej monografii, opisującej historię Stadionu Śląskiego w Chorzowie (*Stadion Śląski. Kocioł Czarownic 1956-2018*). Podczas spotkania zaprezentowano archiwalne fotografie i fragmenty filmów oraz oryginalne koszulki klubów i drużyn piłkarskich, występujących na tym obiekcie. Śląscy Blogerzy Książkowi zorganizowali debatę pod hasłem: *Być czy mieć? Czy na blogu można się wzbogacić?* Do jej uczestników, głównie osób zajmujących się pisanie o książkach w sieci, skierowano pytanie, czy praca blogera powinna być w jakikolwiek sposób gratyfikowana przez wydawnictwa. Zda-

Fot. Aleksandra Maruszczyk

nia w tej kwestii były podzielone. Obecnie tylko część wydawnictw oferuje w zamian za tego typu działalność bezpłatne egzemplarze książek. W przestrzeni warsztatowej i merytorycznej różnorodności trudno jednoznacznie określić kryteria oceny blogów, precyzyjne zasady ich ewentualnego premiowania. Istnieje obawa, że czynnik finansowy mógłby spowodować realne obniżenie poziomu obiektywizmu wypowiedzi. Z pewnością trudno będzie wypracować takie rozwiązanie, które ucieszy w równym stopniu wydawców i blogerów. Podczas drugiego panelu *Blogerze, pogadaj z wydawcą* (tym razem z udziałem przedstawicieli branży wydawniczej) osoby rozpoczynające swoją przygodę z aktywnym blogowaniem mogły dowiedzieć się, jak nawiązać współpracę z wydawcą, na co zwracać szczególną uwagę i jakich błędów się wystrzegać.

Muzeum Sztuki Drukarskiej i Papiernictwa im. Fiola i Fiodorowa z Supraśla przygotowało pokaz tworzenia linorytu. Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach zorganizowała wystawę plakatów, pochodzących z książki *Kto ty jesteś?* Edgara Bąka i Joanny Olech. Wydawnictwo Nasza Księgarnia przedstawiło galerię znanych i lubianych bohaterów powieści Astrid Lindgren (*Kreską polskich i szwedzkich ilustratorów*). Ogłoszono laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego *Śląski Shakespeare* im. Anny i Piotra Dobrowolskich. W kategorii Liryka pierwszą nagrodę otrzymał utwór *Polana* Klaudii Gruski, drugą – *Motyle ze wschodu* Lidii Wojtyckiej, trzecią – *Safona* Karoliny Stypuły; wyróżnienie zdobyły *Wieczne psy* Karola Graczyka. Z kolei w kategorii Dramat nagrody

otrzymali: pierwszą – *Czerwony kapturek* Andrzeja Błażewicza, drugą – *Jesteśmy tu martwi* Krzysztofa Chronowskiego; wyróżnieniem uhonorowano *Koniec świata* Lidii Wolczko. Najmłodszy czytelnicy mogli wziąć udział w warsztatach ilustratorskich (Fundacja Miasto Słów) oraz sprecyzować czytelnicze preferencje na stoisku Ostrego Dyżuru Literackiego. Tradycyjnie przestrzeń Międzynarodowego Centrum Kongresowego, współdzielona z ekspozycją Śląskich Targów Sportów Wodnych i Rekreacji Wiatr i Woda, otwarta była (i to bezpłatnie!) dla wszystkich miłośników słowa drukowanego. Po raz kolejny na katowickich targach zabrakło reprezentantów nowych technologii, oferujących ebooki i czytniki e-książek (w Warszawie i Krakowie bywają regularnie!). Zwiedzający, poza targowym informatorem dostępnym w wersji tradycyjnej i elektronicznej, mogli skorzystać z *Katalogu Online Śląskich Targów Książki*, zawierającego informacje na temat publikacji wydanych po 2013 r. przez wydawców, obecnych w Katowicach. Według organizatorów, w tym roku czwartą edycję śląskich targów odwiedziło blisko 28 tys. czytelników. I choć trudno zestawiać je w rankingach z Warszawą czy Krakowem, wygląda na to, że to cykliczne już wydarzenie na stałe zapisało się w kulturalnym krajobrazie tego regionu, z korzyścią dla książki i czytelnika, mając swoich wiernych (także i nowych!) entuzjastów.

PRZEMYSŁAW KASPERKIEWICZ
Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej
Filia w Katowicach

BIBLIOTEKA XXI WIEKU

nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP) oraz Biblioteka Główna Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (BG WUM) były organizatorami czwartej edycji ogólnopolskiej konferencji „Biblioteka XXI wieku – nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysły aranżacje”. W nowo wybudowanym gmachu Centrum Bibliotecznego-Informacyjnego, oddanym do użytku w 2012 r. mieści się BG, w której 25 i 26.10.2018 r. goszczono uczestników konferencji poświęconej budownictwu bibliotecznemu i wykorzystaniu przestrzeni bibliotecznej. Uczestnikami konferencji byli nie tylko pracownicy i menadżerzy bibliotek akademickich, publicznych, szkolnych lub pedagogicznych, ale również przedstawiciele zawodów wspomagających realizację budowy, przebudowy, modernizację czy aranżację bibliotek, czyli architektki i przedstawiciele firm reklamowych.

Konferencję rozpoczęła Irmina Utrata, dyrektor BG WUM, od powitania Joanny Pasztaleniec-Jarzyńskiej, przewodniczącej SBP oraz wszystkich zaproszonych gości. Następnie głos zabrała przewodnicząca SBP, która kontynuowała witanie uczestników, m.in. Elżbietę Stefańczyk, Honorowego Członka i była przewodniczącą SBP oraz pomysłodawczynię konferencji, Małgorzatę Kurek, przedstawicielkę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Grażynę Kristensen-Spiechowicz, wicedyrektora Biblioteki Narodowej oraz Jakuba Pacześniaka, przedstawiciela Instytutu Książki.

W pierwszym dniu, obrady zostały podzielone na trzy sesje. Moderatorem I sesji była Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, która zaprosiła pełnomocnika dyrektora Biblioteki Narodowej (BN) Ewę Potrzebniaką do przedstawienia prezenta-

cji *Modernizacja postmodernizmu. Przekształcenia funkcjonalne i estetyczne budynków*. Prelegentka mówiła o ciągłych remontach, przebudowach i modernizacjach BN, które trwają od 1963 r., tj. od momentu wyznaczenia terenu pod budowę nowej BN aż do dziś. Poszczególne pomieszczenia wymagają nowej aranżacji, przystosowania do wymogów współczesnego funkcjonowania, zwłaszcza możliwości zapewnienia standardów dla przechowywanego narodowego piśmiennictwa. Drugim prelegentem był architekt, Andrzej Bulanda, który zaprezentował trzy etapy projektowania rozbudowy i modernizacji Biblioteki Publicznej na Koszykowej *Stara – nowa Koszykowa. Rozbudowa i modernizacja Biblioteki*. Obecnie do użytku został oddany I etap planu, dzięki któremu obiekt zyskał zupełnie nowy wygląd, przyjazny dla użytkowników oraz pracowników. Niezwykle trudnym, dla architekta, było połączenie historycznej architektury ze współczesnymi funkcjonalnościami. Kolejny prelegent, Michał Strąk, dyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, przedstawił *Zmiany w Bibliotece na Koszykowej*. Dyrektor odtworzył historię przebudowy biblioteki i dostosowywane do współczesnych możliwości technologicznych i potrzeb użytkownika. Prelegent, zwrócił uwagę na cztery czynniki, których należy przestrzegać w czasie realizacji dużych projektów: ekonomii, technologii, estetyki i funkcjonalności.

Architekt Grzegorz Kłoda z GK-Atelier w wy-stąpieniu *W poszukiwaniu architektury kreatywnej* zaprezentował nowoczesną bibliotekę z województwa lubelskiego *Bibliotekę na poziomie* nadanie drugiej nazwy, stanowi dodatkowy atut w rozpoznawalności miejskiej biblioteki publicz-

nej – nowoczesnej, zaprojektowanej zgodnie ze współczesnymi trendami i najnowszymi technologiami. Na koniec prezentacji, autor wspomniał o swoim projekcie – bibliotece na wodzie.

Następnym prelegentem był Wojciech Januszewski z Tutek Video, który w spocie reklamowym przedstawił, wcześniej wspomnianą *Bibliotekę na poziomie*. Opowiedział o roli profesjonalnych, filmowych projektów reklamowych, grafiki, spacerów internetowych, kanałów komunikacji.

Ostatnie wystąpienie należało do Zbigniewa Żejmo z ZB Studio. Architekt w prezentacji *Strzyża = 10% Manhattan* pokazał funkcjonowanie dwóch, z pozoru nieporównywalnych bibliotek publicznych w Gdańsku: *Centrum Handlowe Manhattan* duża, nowoczesna funkcjonująca w strukturze galerii handlowej biblioteka i mikrobiblioteka funkcjonująca w lokalu handlowym przy głównym placu dzielnicy *Strzyża*, zaprojektowana nowoczesnie, funkcjonalnie tak aby mogła spełniać oczekiwania lokalnej społeczności. Udało się, obiekty spełniają założone podczas projektowania role i są chętnie odwiedzane przez użytkowników. Po wystąpieniu wywiązała się dyskusja, w której pracownicy bibliotek dzielili się swoimi doświadczeniami, refleksjami zdobytymi na własnych placach budowy czy modernizacji. W podsumowaniu sesji wszyscy uczestnicy zgodnie stwierdzili, że tylko ścisła współpraca bibliotekarza i architekta daje możliwość uzyskania wymarzonego efektu w zakresie budownictwa czy aranżacji wnętrz. Sesję zakończyła wypowiedź Mariusza Boguszewskiego z Dimpact/FRSI, który zapowiedział, na kolejny dzień, *Nie-konferencję*. Wychodząc z sali, wszyscy chętni mieli okazję do zwiedzenia Biblioteki Głównej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Moderatorami II sesji, poświęconej zmianom w akademickich bibliotekach medycznych, były: Irmina Utrata z BG WUM oraz Anna Grygorowicz z BG Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. *Tak się zmieniliśmy – nowoczesna architektura polskich bibliotek medycznych*, to tytuł wystąpienia, w którym prelegentki zaprezentowały wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w tych bibliotekach: w ostatnim dziesięcioleciu wybudowano 3 nowe budynki biblioteczne, 5 poddano modernizacji. Dokonane zmiany istotnie podniosły komfort pracy użytkowników i personelu, wprowadzono nowe usługi biblioteczne oraz udogodnienia dla osób

Źródło: www.sbp.pl

z niepełnosprawnościami. W dalszej części wystąpienia, Anna Grygorowicz zaprezentowała zmodernizowaną i rozbudowaną część biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Kolejne siedem wystąpień dotyczyło prezentacji poszczególnych bibliotek głównych uczelni medycznych. Anna Tyczka z BG Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, w wystąpieniu *Nowe w starym – od willi mieszkalnej, przez bank, do biblioteki. Modernizacja i aranżacja kamienicy mieszkalnej z 1900 r. na potrzeby BG Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach*, pokazała przeobrażenie budynku mieszkalnego, zaadaptowanego najpierw na banki, następnie na siedzibę BG. Autorka zwróciła uwagę na korzyści płynące z pracy w historycznym budynku, ponieważ można łączyć realizację standardowych zadań i usług bibliotecznych z działalnością edukacyjno-kulturalną. Anastazja Śniechowska-Karpińska prelegentka z BG z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie w referacie *Czy lifting starego budynku biblioteki daje w rezultacie NOWĄ BIBLIOTEKĘ?* próbowała odnaleźć odpowiedź na to pytanie, prezentując liczne zmiany wnętrz, będące wynikiem prowadzonych prac remontowych, zakupem nowego wyposażenia oraz funkcjonalnego ustawienia mebli. Niecodziennym pomysłem bibliotekarzy jest próba tworzenia swobodnego klimatu, poprzez realizację np. pomysłów aranżacji kwiatowych, zielonych katalogów lub sezonowych kompozycji roślinnych, przed wejściem do gmachu. Kolejny referat *Wielofunkcyjność małej medycznej biblioteki naukowej* wygłoszony przez Jolantę Przyłuską z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, zobrazował modernizację biblioteki o powierzchni 200 m². Dzięki przeprowadzonym pracom uzyskano nowy podział przestrzeni: wygospodarowano miejsce na salę konferencyjną, pracownię digitalizacji

oraz kącik prasowy. Zapewniono infrastrukturę informatyczną, właściwe oświetlenie, klimatyzację, poprawiono warunki socjalne. Edyta Rogowska z BG Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w referacie *Organizacja przestrzeni bibliotecznej – jak kino stało się biblioteką*, pokazała transformację budynku kinowego na obiekt przeznaczony na bibliotekę. Udało się, biblioteka jest nowoczesna, spełnia wymagania współczesnego użytkownika zarówno pod względem przestrzeni, wyposażenia, jak i usług bibliotecznych. Niezwykle ciekawym obiektem, funkcjonującym w adaptowanym na potrzeby biblioteki budynku, jest *Biblioteka w Pałacu*. Tę przepiękną bibliotekę usytuowaną w XVIII-wiecznym Pałacu Branickich zaprezentował Janusz Więcko z BG Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Prelegent zwrócił uwagę, że w historycznym budynku nie da się wprowadzić wszystkich zmian funkcjonujących we współczesnym bibliotekarstwie, istnieją znaczne ograniczenia, chociażby rozbudowa gmachu. Sesję zakończyły dwa wystąpienia prezentujące nowo wybudowane budynki biblioteczne w Uniwersytecie Medycznym Wrocławia i Poznania. Renata Sławińska w referacie *Przez tradycję do nowoczesności*, przedstawiła nowoczesną, funkcjonującą w gmachu Centrum Naukowej Informacji Medycznej, bibliotekę. Na szczególną uwagę zasługują zachowane, w nowoczesnym wnętrzu, detale projektu nawiązujące do tradycji, np. drewniane, zdobione balustrady oraz odrestaurowane stare meble biblioteczne. Roma Hajduk, z BG w Poznaniu w referacie *Funkcjonowanie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w otwartej przestrzeni – osiem lat doświadczeń* zaprezentowała oddany w 2010 r. nowy budynek biblioteczny otwarty 7 dni w tygodniu, 24 godz. na dobę. Nowoczesne wyposażenie i rozwinięte usługi sprawiają, że tak zaprojektowana biblioteka jest nadal tłumnie odwiedzana przez użytkowników.

Moderatorem III sesji „Jak zmieniają się biblioteki szkolne i pedagogiczne” była Danuta Brzezińska, prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, która jednocześnie rozpoczęła sesję referatem *Biblioteki szkolne w pogoni za nowoczesnością*. Prelegentka pokazała kilka przykładów udanych modernizacji wnętrz bibliotek szkół podstawowych: nowoczesne, kolorowe, otwarte zbiory, wygodne meble, nowoczesne materiały wykończeniowe, gra światła, kąciki rekreacyjne, systemy informacji wizualnej. Autorka podkreśliła, że takich bibliotek jest jeszcze niewiele. Powodem może być brak regulacji dotyczących wymogów,

jakim powinny odpowiadać biblioteki szkolne. Ostatnią sesję tego dnia zakończyło wystąpienie Sylwii Czacharowskiej z Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie oraz Anny Puszcz z Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej w Lidzbarku Warmińskim *Zabytkowa przestrzeń – nowatorskie działania Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej w Lidzbarku Warmińskim – Oranżeria Kultury*. Prelegentki zaprezentowały bibliotekę funkcjonującą od 2014 r. w odrestaurowanym budynku dawnej oranżerii. W niestandardowy sposób udało się połączyć podstawową działalność biblioteki z działalnością edukacyjno-kulturalną. Dopełnieniem atrakcyjności tego miejsca są wspaniałe ogrody przyciągające użytkowników, sprzyjające sesjom fotograficznym: ślubnym, plenerowym.

Drugi dzień obrad rozpoczął się od spotkania uczestników konferencji z przedstawicielami Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, którzy poprowadzili, zapowiadaną w pierwszym dniu obrad, *Nie-konferencję*. Dyskusja toczyła się w dwóch grupach, które omawiały zgłoszone wcześniej tematy: projektowanie wnętrz oraz możliwości pozyskania środków na modernizację bibliotek; zwrócono uwagę na potrzebę budowania marki bibliotek, dbania o ich wizerunek, potrzebę współpracy z samorządem, lokalnym biznesem oraz mediami, istotną rolę pełni tu umiejętność „zgrania” założeń projektu inwestycyjnego z możliwościami rozwoju kompetencji „miękkich” bibliotekarzy.

Sesję IV „Biblioteki publiczne – lokalne centra kultury” otworzyła prezentacja Barbary Budyńskiej z Biblioteki Narodowej pt. *Modernizacja/budowa bibliotek publicznych jako jeden z elementów inwestowania w czytelnictwo*, która jednocześnie była moderatorem tej sesji. Prelegentka, na bazie przeprowadzonych badań ankietowych, przedstawiła analizę dotyczącą m.in. wieku budynków bibliotecznych, które w 61% powstały w latach 1945-1989; przeciętnej powierzchni biblioteki – ok. 249 m²; przystosowania lokali bibliotecznych dla osób z dysfunkcjami: dostosowania wejść do bibliotek w 42% obiektów, udogodnień ich wnętrz w 24%. Następnie, prelegentka omówiła dostępne programy umożliwiające zdobycie środków na modernizację lokali bibliotecznych, przedstawiła zakres inwestycji oraz źródła ich finansowania. Przekaz urozmaiciła ciekawymi zdjęciami z generalnych remontów, rewitalizacji, modernizacji i adaptacji.

Następnym prelegentem był Jakub Pacześniak z Instytutu Książki, który w prezentacji *Efekty*

programu *Infrastruktura Bibliotek* przedstawił jego wyniki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa. Z budżetu państwa na realizację tego programu, w latach 2016-2020, przeznaczono na dofinansowania 150 mln zł. W tym czasie wybudowano lub zmodernizowano 203 biblioteki gminne. Wystąpienie było bogato ilustrowane zdjęciami bibliotek, w których dokonano inwestycji. Andrzej Marcinkiewicz w referacie *Rozbudowa siedziby i potencjału regionalnego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie*, mówił o rozbudowie siedziby biblioteki i wzmacnianiu potencjału regionalnego – sieci bibliotek. Efekty dokonanych zmian, m.in. zwiększenie powierzchni użytkowej o ponad połowę, powstanie sal konferencyjnych, szkoleniowych, pracowni, informatoriów. *Od projektu po budynek, czyli pomoc WBP w Lublinie dla bibliotek publicznych w Lubelskiem* – to tytuł wystąpienia Grzegorza Winnickiego z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie, który zaprezentował przykłady wsparcia bibliotek publicznych przez WBP w zakresie: konsultacji architektonicznych przed rozpoczęciem i w czasie trwania inwestycji, pomocy w aranżacji wnętrza, przygotowania wniosków aplikacyjnych, kontaktów z inwestorami, itp. Sesję IV zakończyły komunikaty: *Małe jest wielkie. Nowe przestrzenie starszodeckiej biblioteki Marii Sosin*, z Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Starym Sączu oraz *Biblioteka w Zwierzynie – otwarta przestrzeń dla wszystkich* Sylwii Marchlewicz z Gminnej Biblioteki Publicznej w Zwierzynie. Oba wystąpienia przedstawiały modernizację bibliotek.

Moderatorem V sesji, poświęconej funkcjonalności przestrzeni bibliotecznej, była Ewa Kobierska-Maciuszko z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, która zaprosiła do wystąpienia Martina F. Jensena z Danii, przedstawiciela firmy Dimpact, zajmującej się projektowaniem, produkowaniem oraz dostarczaniem i montowaniem elementów wyposażenia bibliotek. W prezentacji zwrócono uwagę na planowanie wydzielonych

Źródło: www.sbp.pl

stref, np. do nauki, relaksu, zabawy, roli schodów, jako dodatkowego miejsca do siedzenia, mobilnych regałów, odejście od ład bibliotecznych, gry kół, światła, itp. Witold Kozakiewicz z Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w prezentacji *Biblioteka - budynek w procesie, czyli jak modernizować zmodernizowaną przestrzeń – dwa lata działania Strefy Wiedzy i Innowacji Uniwersytetu Medycznego w Łodzi* przedstawił rezultaty: modernizacji, wprowadzonych udogodnień, usprawnień oraz dbałości o otoczenie zewnętrzne biblioteki.

Sesję zakończyło wystąpienie Ewy Kobierskiej-Maciuszko, które jednocześnie stanowiło podsumowanie konferencji. Autorka referatu *Błędy, których mogliśmy uniknąć. Polskie budownictwo biblioteczne po 1989 r.* przeprowadziła w 81 bibliotekach badania, na podstawie których wyłoniła najczęściej występujące błędy: inwestorskie, urbanistyczno-architektoniczne, marketingowe, techniczne, organizacyjno-funkcjonalne. Wniosek wynikający z podsumowania jest jeden bardzo istotny tylko ścisła współpraca, wszystkich zainteresowanych, na wszystkich etapach realizacji projektu, daje najbardziej spektakularne efekty.

IRMINA UTRATA
Biblioteka Główna Warszawskiego Uniwersytetu
Medycznego

Z OFICYNY WYDAWNICZEJ SBP

Biernacka-Licznar, Magdalena. *Serce Pinokia: włoska literatura dla dzieci i młodzieży w Polsce w latach 1945-1989* / Magdalena Biernacka-Licznar; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2018. – 306, [2] s.: il. kolor. – (Literatura dla Dzieci i Młodzieży; t. 12).

Publikacja jest prezentacją i analizą przebiegu recepcji włoskiej literatury dziecięcej w Polsce oraz czynników kształtujących ten proces. Wykorzystanie w niej perspektywy bibliologicznej i prasoznawczej, przy wykorzystaniu metodologii badań recepcji literatury, pozwoliło na szczegółowe opisanie obecności twórczości włoskich autorów na polskim rynku wydawniczym w latach 1945-1989. Dzięki zastosowanym analizom ilościowym i jakościowym, autorka zrekonstruowała mechanizmy, które zadecydowały o kształcie włoskiej oferty wydawniczej, jak również opisała zjawiska zaistnienia poszczególnych włoskich twórców w polskiej przestrzeni literatury dla dzieci. Książka składa się z sześciu rozdziałów. Rozdział pierwszy i drugi omawia metodologię badań recepcji literatury i stan badań. W kolejnym zaprezentowane zostały najważniejsze tendencje w literaturze włoskiej dla dzieci i młodzieży od zjednoczenia do lat 80. XX w. W rozdziale czwartym autorka omawia polski rynek literatury dla dzieci i młodzieży w latach 1945-1989, w następnym recepcję wydawniczą przekładów włoskiej literatury dla dzieci i młodzieży w Polsce w latach 1945-1989. Ostatni rozdział dotyczy recepcji literackiej włoskiej literatury dla dzieci i młodzieży w Polsce (twórczości Edmonda De Amicisa, Carla Collodiego, Gianniego Rodariego, Marcella Argillego, Giovanniego Moski, Baccio Marii Bacciego, Itala Calvina, Rossany Guarnieri, Piera Pieroniego, Renée Reggiani, Nilde Iimy, Luciany Martini, Ermanna Libenziego, Alberta Manziego, Luciana Sterpellonego, Bianki Pitzorno, Emilia Salgariego, Antonia Gramsciego, Teresy Buongiorno, Giuseppina De Romy, Paola Statutiego. Tekst zasadniczy dopełniają m.in. bibliografia polskich przekładów włoskich utworów dla dzieci i młodzieży w latach 1945-1989 oraz indeksy: osobowy, współtwórców, wydawców, tytułów przekładów, tytułów serii wydawniczych.

Buck, Andrzej. *Nowe przestrzenie i nowe technologie – dlaczego warto modernizować biblioteki: (na przykładzie województwa lubuskiego)* / Andrzej Buck, Monika Simonjetz, Dawid Kotlarek. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2018. – 135, [1] s.: il. kolor. – (Propozycje i Materiały; 98).

Biblioteka to miejsce powszechnego dostępu do kultury, wiedzy, informacji i technologii, sprzyjające budowaniu i rozwijaniu kapitału ludzkiego. Nowe wyzwania generują nowe potrzeby w obszarze aranżacji przestrzeni oraz promocji nowatorskich usług. Prezentowana książka pokazuje zmiany dokonujące się w wybranych bibliotekach. Omawiane zagadnienie zostały ujęte w trzech rozdziałach. Pierwszy omawia biblioteki publiczne w perspektywie nowych przestrzeni bibliotek lubuskich, drugi prezentuje zmodernizowane biblioteki województwa lubuskiego (Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Cybince, Filii w Gościeszowicach Gminnej Biblioteki Publicznej w Niegosławicach, Bibliotekę Publiczną im. Eugeniusza Paukszty w Kargowej, Miejską Bibliotekę Publiczną w Kostrzynie nad Odrą, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Międzyrzeczu, Miejską Bibliotekę Publiczną w Nowej Soli, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Słubicach, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Sulęcinie, Gminną Bibliotekę Publiczną w Szcząncu, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy we Wschowie, Gminną Bibliotekę Publiczną w Zwierzynie, pierwsze zielonogórskie mediатеki – Góra Mediów i Szklana Pułapka, Centrum Biblioteczne dla Dzieci i Młodzieży – Biblioteka Pana Kleksa). W rozdziale trzecim autorzy odpowiadają na pytanie: Czy warto inwestować w biblioteki? Do tekstu dołączona została bibliografia.

MARZENA PRZYBYSZ

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep/>); sprzedaz@sbp.pl

PRAWO BIBLIOTECZNE

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA DOTYCZĄCEGO BIBLIOTEK

Dla stosowania przepisów, regulujących działalność bibliotek, istotne znaczenie mają orzeczenia sądowe. Choć są one wydawane w odniesieniu do określonych stanów faktycznych, zawierają wskazówki interpretacyjne, ułatwiające rozstrzygnięcie praktycznych wątpliwości.

Poniżej zasygnalizowanych zostanie kilka wyroków, wydanych w ostatnim czasie, w których rozpatrywane były różne aspekty, związane z działalnością bibliotek.

BIBLIOTEKI PUBLICZNE A INFORMACJA PUBLICZNA

7 lutego 2018 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wydał wyrok (sygn. akt II SAB/Wa 561/17, Lex nr 2468047), w którym uznał, że dyrektor biblioteki publicznej jest podmiotem zobowiązanym do udzielania informacji publicznej.

Sąd w powyższym wyroku potwierdził zatem dotychczasową wykładnię polegającą na przyjęciu, że biblioteki publiczne objęte są zakresem podmiotowym ustawy o dostępie do informacji publicznej, choć ustawa ta bibliotek wyraźnie nie wskazuje. Mianowicie „stosownie do przepisu art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o dostępie do informacji publicznej, obowiązane do udostępniania informacji publicznej są podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, będące w posiadaniu takich informacji.

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że taką jednostką organizacyjną, wykonującą zadania publicznego samorządu gminnego, jest także publiczna biblioteka gminna. Wynika to z art. 18 i art. 19 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 z późn. zm.). „Każda gmina ma obowiązek utworzenia przynajmniej jednej biblioteki publicznej, poprzez którą następuje zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Oznacza to, że dyrektor biblioteki publicznej – w zakresie wykonywania obowiązków związanych z kierowaniem taką jednostką organizacyjną, jak biblioteka publiczna – ma obowiązek udostępniania informacji publicznej”.

WYKONYWANIE ZADAŃ BIBLIOTEKI POWIATOWEJ

Art. 20a ust. 2 ustawy o bibliotekach w zdaniu pierwszym przewiduje, że biblioteka publiczna, której organizatorem jest gmina działająca w mieście będącym siedzibą samorządu powiatowego, może wykonywać zadania, o których mowa w ust. 1 tego artykułu, na podstawie porozumienia zarządu powiatu z wójtem (burmistrzem, prezydentem

miasta). Z kolei art. 20a ust. 1 ustawy o bibliotekach stanowi, że powiatowa biblioteka publiczna realizuje odpowiednio zadania określone w art. 20 w ust. 1 w pkt 1, 2, 4 i 5 oraz współdziała z wojewódzką biblioteką publiczną.

W powyższym artykule zawarte zostało istotne ograniczenie podmiotowe, jeżeli chodzi o wykonywanie zadań powiatowej biblioteki publicznej przez gminne biblioteki publiczne, którymi w zakresie powyższych zadań mogą być wyłącznie biblioteki działające w mieście będącym siedzibą samorządu powiatowego.

Rozpatrując ten aspekt w wyroku z 22 sierpnia 2018 r. (sygn. akt II SA/Go 412/18, Lex nr 2549171), Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim stanął na stanowisku, że „na terenie powiatu mogą być oczywiście prowadzone zadania powiatowej biblioteki publicznej przez inne gminne biblioteki, działające w oparciu o art. 19 ust. 3 ustawy o bibliotekach, ale jedynie zadania niebędące zarazem zadaniami wskazanymi w art. 20a ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5”.

OPINIOWANIE ODWOŁANIA DYREKTORA BIBLIOTEKI

Problematyki bibliotecznej dotyczy także inny wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim. Chodzi o wyrok tego Sądu z 19 września 2018 r. (sygn. akt II SA/Go 536/18, Lex nr 2554878).

Odnosnie do procedury odwołania dyrektora ośrodka kultury, w strukturze którego działa biblioteka publiczna, Sąd orzekł w powyższym wyroku, że „obowiązkiem burmistrza jest dokładne ustalenie, jakie związki zawodowe oraz stowarzyszenia zawodowe i twórcze działają na terenie miasta. W dalszej kolejności powinien on zasięgnąć ich opinii w zakresie osoby odwoływanego dyrektora instytucji kultury. Pominiecie wspomnianych działań konsultacyjnych stanowi istotne naruszenie prawa”. Orzeczenie to jest istotne tym bardziej dla bibliotek publicznych, mających status odrębnych instytucji kultury.

Wydając powyższy wyrok Sąd odniósł się do treści art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, który stanowi w zdaniu 1, że dyrektora instytucji kultury powołuje organizator na czas określony, z zastrzeżeniem ust. 3, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowa-

dzonej przez instytucję, jak również, że odwołanie dyrektora następuje w tym samym trybie.

Rozstrzygając przedmiotową sprawę Sąd powołał się na wcześniejsze wyroki, zaznaczając, że „w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, iż pojęcie »stowarzyszenia twórcze«, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, należy rozumieć szeroko. Obejmuje ono zarówno stowarzyszenia zrzeszające twórców, jak też prowadzące i inspirujące działalność twórczą. Obowiązkiem burmistrza jest dokładne ustalenie, jakie związki zawodowe oraz stowarzyszenia zawodowe i twórcze działają na terenie miasta. W dalszej kolejności powinien on zasięgnąć ich opinii w zakresie osoby odwoływanego dyrektora instytucji kultury. Pominiecie wspomnianych działań konsultacyjnych stanowi istotne naruszenie prawa (wyrok NSA z dnia 12 stycznia 2012 r., II OSK 2545/11, CBOSA [Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych]). Ustawodawca wprowadzając obowiązek zasięgnięcia opinii związków zawodowych oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych miał na uwadze przede wszystkim stworzenie możliwości wypowiedzenia się organizacji działających w dziedzinie szeroko pojętej kultury, co do powołania lub odwołania dyrektora instytucji kultury funkcjonującej na terenie działania tej instytucji. Ma to o tyle znaczenie, że w związku ze specyfiką działania takich instytucji kultury, konieczna jest współpraca ze stowarzyszeniami bądź innymi organizacjami, które działają w dziedzinie kultury. Z tego też względu nie bez znaczenia jest opinia takich organizacji przy ustalaniu obsady stanowiska dyrektora instytucji kultury (wyrok NSA z dnia 8 sierpnia 2012 r., II OSK 1295/12, CBOSA). Wskazana regulacja posiada niewątpliwie istotne znaczenie gwarancyjne dla osoby odwoływanego dyrektora instytucji kultury, jak i stanowi instrument społecznej kontroli działań wskazanych osób”.

Za utrwalone w orzecznictwie sądów uznane zostało też stanowisko, „że niezwrócenie się do opinii do związków i stowarzyszeń wymienionych w art. 15 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej stanowi naruszenie prawa, skutkujące koniecznością stwierdzenia nieważności aktu podjętego bez zachowania tego wymogu (zob. wyrok NSA z dn. 12 stycznia 2012 r., II OSK 2545/11, wyrok NSA z dnia 8 sierpnia 2012 r., II OSK 1295/12, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 30 maja 2018 r., II SA/Bd 440/18, CBOSA)”.

Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z art. 15 ust. 1 zdanie 2 ustawy o organizowaniu i prowa-

dzeniu działalności kulturalnej, zasięganie opinii związków zawodowych oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych nie jest konieczne w przypadku wyłonienia kandydata na dyrektora w drodze konkursu, o którym mowa w art. 16 tej ustawy.

OTWIERANIE ŚWIE TLIC WIEJSKICH

Ze względu na to, że świetlice wiejskie występują nie tylko w strukturze domów i ośrodków kultury, ale także bibliotek publicznych, wart przywołania jest wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 8 lutego 2018 r. (sygn. akt II SA/Ke 368/17, Lex nr 2458341), w którym Sąd wypowiedział się odnośnie do otwierania tych świetlic przez samorządowe instytucje kultury.

W myśl powyższego wyroku „formą organizacyjną działalności kulturalnej mogą być także świetlice, w tym świetlice wiejskie, jeżeli podmiot samorządowy dokona takiego wyboru formy upowszechnienia kultury (zob. art. 2 ustawy o działalności kulturalnej, wyrok NSA z dnia 17 maja 2011 r., II OSK 378/11, Lex nr 1081778)”.

W tym kontekście Sąd zwrócił uwagę na samodzielność decyzyjną instytucji kultury, dla której znaczenie ma treść jej statutu. Rozpatrywany stan faktyczny dotyczył świetlicy wiejskiej prowadzonej przez centrum kultury, mające status samorządowej instytucji kultury, działającej w oparciu o statut stanowiący, że dla wykonania określonych w nim zadań Centrum w szczególności organizuje i prowadzi świetlice.

Centrum otworzyło świetlicę wiejską na mocy porozumienia w sprawie użyczenia lokali z wyposażeniem zawartego ze Szkołą Podstawową, uzyskując prawo bezpłatnego używania lokali po-

łożonych w budynku Szkoły wraz z wyposażeniem opisanym w załączniku nr 1 do porozumienia. Szkoła Podstawowa była władna zawrzeć takowe porozumienie jako trwały zarządca nieruchomości i znajdującego się na tej nieruchomości budynku. W ocenie Sądu, stosownie „do art. 43 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r. poz. 2260 z późn. zm.), jednostka organizacyjna ma prawo, z zastrzeżeniem ust. 6, korzystania z nieruchomości oddanej w trwały zarząd, a w szczególności do oddania nieruchomości lub jej części w najem, dzierżawę albo użyczenie na czas nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd, z równoczesnym zawiadomieniem właściwego organu i organu nadzorującego, jeżeli umowa jest zawierana na czas oznaczony do 3 lat, albo za zgodą tych organów, jeżeli umowa jest zawierana na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub czas nieoznaczony, jednak na okres nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd. Zatem w sytuacji, gdy umowa wymieniona w art. 43 ust. 2 pkt 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami zawierana jest na okres do 3 lat przez jednostkę organizacyjną, której nieruchomość została oddana w trwały zarząd – tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie – nie jest wymagana zgoda organu założycielskiego tej jednostki jak również organu ją nadzorującego, a jedynie wymagane jest zawiadomienie tych organów. W niniejszej sprawie zatem organy Miasta i Gminy C., w tym Burmistrz (podobnie jak Rada Miejska C.) nie był obowiązany do wydania żadnego aktu ani podjęcia jakiegokolwiek czynności w celu otwarcia świetlicy wiejskiej w Z. Dużym”.

RAFAŁ GOLAT

►► W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Stowarzyszenie Wolnego Słowa na prezentację aplikacji mobilnej i strony internetowej „Szlakiem Marszałka Józefa Piłsudskiego” (14.12.).
- Stowarzyszenie Księgarzy Polskich na Jubileusz 100-lecia księgarstwa 1918-2018 (15.12.).
- SBP ZO w Lublinie na promocję monografii „Aktywni i kreatywni Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich na Lubelszczyźnie” (17.12.).
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze na cykl spotkań w ramach konwersatoriów bibliotekoznawczych:

na wykłady: prof. dr hab. Małgorzaty Mikołajczak (Uniwersytet Zielonogórski) „Nowy regionalizm w badaniach literackich” (teoria i praktyka) (16.01.), dr. hab. Andrzeja Mężyńskiego, em. prof. UWr (Uniwersytet Wrocławski) „Biblioteki polskie w czasie II wojny światowej. Policzmy rzetelnie ich straty” (20.02.).

PUBLIKACJE OTRZYMANE

Z Gminnej Biblioteki Publicznej w Tuchowie
„Tuchowiaczek: kwartalnik bezpłatny”
Nr 2 (2014) 20 s., Nr 3 (2015) 20 s., Nr 2 (2016) 24 s.
ISBN 978-83-63303-16-7.

STANISŁAWA MAZUR

06.09.1942 – 13.07.2018

13 lipca 2018 r. zmarła Stanisława Mazur, zasłużona bibliotekarka, która 37 lat przepracowała w Bibliotekach Wydziałowych Politechniki Wrocławskiej.

Urodziła się 6 września 1942 r. w Tołmaczu (pow. Kamionka Strumiłowa) w województwie lwowskim jako najmłodsze z pięciorga dzieci w rodzinie Franciszka i Marii z domu Szewczuk. Stanisława miała siostrę i trzech braci.

Ojciec pracował w urzędzie gminy, a matka zajmowała się domem i wychowaniem dzieci. W 1944 r. z rodzicami i rodzeństwem wyjechała do Kolbuszowej (woj. rzeszowskie). Po zakończeniu II wojny światowej cała rodzina przeniosła się na Ziemię Odzyskane do Jaczkowic (powiat Oława), gdzie Stanisława ukończyła siedem klas szkoły podstawowej, a następnie kontynuowała naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Oławie. Ze względu na konieczność pomocy chorej mamie w prowadzeniu domu, od września 1964 r. zaczęła uczęszczać do 11 klasy Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących we Wrocławiu, które ukończyła złożeniem egzaminu dojrzałości 26 maja 1965 r. W latach 60. XX w. przeprowadziła się z rodzicami do Gaju Oławskiego.

21 stycznia 1965 r. została zatrudniona na stanowisku magazyniera bibliotecznego w Oddziale Udostępniania Biblioteki Głównej Politechniki Wrocławskiej. Od 1 października 1968 r. została awansowana na stanowisko pomocnika bibliotekarza. W latach 1968–1970 uzupełniła kwalifikacje na dwuletnim korespondencyjnym kursie bibliotekarskim dla pracowników bibliotek fachowych.

Od 31 stycznia 1970 r. prowadziła nowo utworzoną Bibliotekę Wydziału Mechanicznego PWr. W sierpniu 1971 r. została awansowana na stanowisko bibliotekarza. Po reorganizacji pracowała w Międzywydziałowej Bibliotece Wydziału Mechaniczno-Energetycznego i Wydziału Mechanicznego. Zawsze wykazywała dużą dbałość o racjonalne gromadzenie zbiorów i właściwą obsługę użyt-

kowników, bardzo dobrze wywiązywała się z powierzonych obowiązków. W okresie od 15 lutego 1977 r. do 15 stycznia 1995 r. pracowała w Bibliotece Wydziału Elektroniki (BW-4). Od 1 stycznia 1984 r. została awansowana na stanowisko starszego bibliotekarza. Od 16 stycznia 1995 r. została przeniesiona do Biblioteki Międzywydziałowej Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego i Wydziału Inżynierii Środowiska. Od 1 listopada 2001 r. w wyniku przekształceń sieci biblioteczno-informacyjnej kontynuowała pracę w Bibliotece Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego. W 2002 r. otrzymała nagrodę Rektora za całokształt działalności zawodowej. W liście okolicznościowym od dra Henryka Szarskiego, dyrektora Biblioteki Głównej PWr, można przeczytać: „W związku z przejściem na emeryturę składam Pani w imieniu JM Rektora, dyrekcji Biblioteki oraz własnym, serdeczne podziękowania za wieloletnią ofiarną pracę w Bibliotekach Wydziałowych Politechniki Wrocławskiej. Na szczególną uwagę zasługuje Pani zaangażowanie i troska o jak najlepszą obsługę studentów. Dzięki życzliwości i chętnie udzielanej pomocy w poszukiwaniu literatury zyskała Pani uznanie i przychylność wszystkich użytkowników”. Stanisława Mazur odeszła na emeryturę 30 września 2002 r.

Należała do NSZZ „Solidarności” w Politechnice Wrocławskiej. Była patriotką, człowiekiem dobrym, wyjątkowo uczciwym i szlachetnym. W pracy była niezwykle oddana czytelnikom, zawsze życzliwa, serdeczna, skromna, odpowiedzialna i obowiązkowa, zaangażowana w życie akademickie i społeczne uczelni.

Stanisława Mazur zmarła po długiej i nieuleczalnej chorobie 13 lipca 2018 r. we Wrocławiu w otoczeniu najbliższej rodziny. Została pochowana 18 lipca 2018 r. w grobowcu rodzinnym w Oławie na Starym Cmentarzu przy ul. Zwierzynieckiej.

MAREK DUBIŃSKI

■ KONGRES IAML W LIPSKU 2018

Kongres IAML (*International Association of Music Libraries Archives and Documentation Centres*), stowarzyszenia zrzeszającego biblioteki muzyczne i pracujących w nich bibliotekarzy odbywał się w dniach 22-27 lipca 2018 r. w siedzibie słynnego konserwatorium, Hochschule für Musik und Theater „Felix Mendelssohn Bartholdy” z liczną reprezentacją przedstawicieli bibliotekarzy polskich. Kolejny Kongres IAML odbędzie się w Krakowie w dniach 14-19 lipca 2019 r. Komitet organizacyjny tworzą m.in. członkowie Polskiej Grupy Narodowej IAML (czyli Zarząd Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP, link: <http://www.iaml.pl/zarząd.html>), w której działają m.in. Ewa Hauptman-Fischer (wiceprzewodnicząca) oraz Aleksandra Górka (członek zarządu). Wraz z obecnymi na kongresie w Lipsku kolegami z zarządu (Stanisław Hrabia – prezydent IAML i członek zarządu Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP w jednej osobie, Hanna Bias – przewodnicząca tej sekcji i Hanna Nizińska – członek zarządu) udzielali informacji o przyszłorocznym kongresie w specjalnie utworzonym punkcie. Na zakończenie konferencji gospodarze kolejnego kongresu prezentowali Polskę w tym Kraków. Hanna Bias oraz Stanisław Hrabia zaprosili wszystkich uczestników lipskiej konferencji na przyszłoroczny kongres przedstawiając prezentację przygotowaną wcześniej przez zarząd Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP.

■ ZACHODNIOPOMORSKI DZIEŃ BIBLIOTEKARZA 2018, CZYLI SZTUKA PRZETRWANIA W BIBLIOTECE

29 września 2018 r. odbył się Zachodniopomorski Dzień Bibliotekarza 2018. Gospodarzami Wielkich Manewrów Bibliotekarskich byli Koło 2 Białogard Okręgu Koszalińskiego SBP oraz Białogardzka Biblioteka Publiczna, którzy zaprosili – w roku obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – licznie przybyłych Bibliotekarzy Rezerwistów – około 130 osób z Białogardu, Bierzwnika, Choszczna, Gryfic, Grzmiącej, Koszalina, Szczecina, Trzebiatowa – do szlifowania sztuki przetrwania w bibliotece. W Wielkich Manewrach

Bibliotekarskich obowiązywał strój „bojowy” i miały miejsce zawody strzelnicze, dzięki którym bibliotekarze mogli sprawdzić swoje umiejętności w strzelaniu z łuku i wiatrówki. Bibliotekarska Rezerwa brała również udział w grupowych manewrach zabawowych, w których ćwiczyła współpracę w parach, poznała swoje zachowania stadne, „nocne” konsekwencje ulubionych filmów, łapała byka za rogi, biegła w „siedmiomilowych butach”, czy główkowała w kalamburach, jak zmierzyć się z „taśmą sklepową” lub „nowym i starym”.

■ JUBILEUSZ 50-LECIA BIBLIOTEKI UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

W gmachu Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej w Katowicach, w dniu 30 października 2018 r. odbyła się uroczystość 50-lecia Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego połączona z promocją publikacji jubileuszowych. Na zaproszenie prof. dr hab. Andrzeja Kowalczyka, Rektora Uniwersytetu Śląskiego oraz prof. dr hab. Dariusza Pawelca, Dyrektora BUŚ i CINIb-y, do sali konferencyjnej licznie przybyli przedstawiciele wszystkich środowisk Uniwersytetu Śląskiego, dyrektorzy śląskich bibliotek szkół wyższych oraz przedstawiciele SBP. Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, przewodnicząca SBP mówiła, że Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego to nowoczesnie zarządzana instytucja, stale podnosząca swój kapitał intelektualny, punktem kulminacyjnym wystąpienia było wręczenie medalu SBP „W Dowód Uznania” za zasługi dla bibliotekarstwa i SBP. W kolejnym punkcie programu jubileuszu uhonorowano bibliotekarzy oraz pracowników naukowych związanych z bibliotekarstwem i informacją naukową – członków Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych przy ZO SBP w Katowicach. Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska wręczyła medale „W Dowód Uznania” Marii Kycler i Bogumile Warząchowskiej oraz przekazała listy gratulacyjne, które otrzymali: Danuta Gburska, Agnieszka Gołda, Andrzej Koziara, Marta Kunicka, Hanna Langer, Izabela Swoboda i Grażyna Tetela. Uroczystość była też okazją do wręczenia tytułu „Śląskiego Bibliotekarza Roku 2017”. Dyplom z rąk Sylwii Błaszczyk, przewodniczącej ZO SBP w Katowicach odebrała Maria Kycler.

■ 37. OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIE ZESPOŁU DS. BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ ZG SBP

W dniach 8-9 listopada 2018 r. odbyło się w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego 37. Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP „Bibliografie regionalne w 100-lecie Niepodległości”. Zebrani omawiali temat unowocześniania prac bibliograficznych i dostosowywania bibliografii regionalnych do potrzeb i oczekiwań użytkowników. Z uwagą rozważano kwestie perspektyw bibliografii regionalnych. Określono cechy, którymi winny charakteryzować się bibliografie regionalne nowej generacji. W trakcie spotkania omówiono osiągnięcia Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy na polu bibliografii regionalnej. Scharakteryzowano „Bibliografię Warszawy i aglomeracji warszawskiej”, a także „Bibliografię województwa mazowieckiego”. Zaprezentowano zbiory regionalne – zarówno tradycyjne varsaviany, jak i te dostępne w Mazowieckiej Bibliotece Cyfrowej. Ponadto porównywano dokonania bibliografii regionalnej w Polsce i Niemczech. Zapoznano się z projektem retrokonwersji i stworzenia dostępów do pełnych tekstów przedwojennej bibliografii bieżącej Śląska. Ważnym punktem programu było podsumowanie działalności Zespołu do Spraw Bibliografii Regionalnej przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w kadencji 2013-2017.

■ XII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SBP Z CYKLU „AUTOMATYZACJA BIBLIOTEK”

SBP oraz Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego zorganizowali konferencję z cyklu „Automatyzacja bibliotek” pt. „Biblioteki w cyberprzestrzeni: Inspiracje Światowego Kongresu IFLA Wrocław 2017”, która odbyła się w dniach 13-14 listopada 2018 r. w siedzibie Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego. Na konferencji, zainspirowanej Światowym Kongresem IFLA 2017, zaprezentowano problemy rozwoju technologicznego polskich bibliotek w kontekście światowych rozwiązań.

■ JUBILEUSZ 20-LECIA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI POLSKIEJ W ESSEN Z UDZIAŁEM SBP

SBP objęło patronatem obchody 20-lecia działalności biblioteki polskiej zorganizowanej

i prowadzonej przez Stowarzyszenie Gmina Polska „Piast” w Essen (Niemcy). Poprzez swoje działania Stowarzyszenie „Piast” pomaga Polakom żyjącym na obczyźnie, dając możliwość uczestniczenia w spotkaniach, wycieczkach, koncertach. Szczegółne miejsce w działalności „Piasta” zajmuje biblioteka, która działa już 20 lat. Jej założycielką jest Bożena Dymecka, a prowadzącymi, od samego początku, do chwili obecnej, dwa małżeństwa: Elżbieta i Jerzy Wręczyccy i Stanisława i Sławomir Miklaszewscy. Księgozbiór Biblioteki liczy aktualnie ok. 10 tys. vol., w tym ok. 500 vol. literatury dla dzieci i młodzieży. Z biblioteki korzysta ok. 100 czytelników (w całym okresie 20 lat było ich ok. 500). Część czytelników pokonuje duże odległości, aby wypożyczyć książki, przyjeżdżają np. z Mülheim, Gelsenkirchen, Dortmundu, a nawet z Düsseldorfu. SBP reprezentowała Sylwia Błaszczuk, członek ZG SBP. Stowarzyszenie przyznało najbardziej zasłużonym dla biblioteki osobom: Bożenie Dymeckiej, Stanisławie i Sławomirowi Miklaszewskim oraz Elżbiecie i Jerzemu Wręczyckim Odznakę Honorową SBP, które wręczono 18 listopada 2018 r. w trakcie uroczystości zorganizowanej w Essen.

■ KONKURS HISTORYCZNO-FOTOGRAFICZNY „NIEPODLEGŁA NASZA MAŁA OJCZYZNA – PUZZLE PATRIOTYCZNE”

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku współorganizowała powiatowy konkurs fotograficzno-historyczny „Niepodległa nasza Mała Ojczyzna – puzzle patriotyczne” wspólnie ze Starostwem Powiatu Białostockiego oraz Miejską Biblioteką Publiczną w Wasilkowie przy wsparciu SBP Oddziału Białostockiego. Podsumowanie przedsięwzięcia zorganizowano w bibliotece wasilkowskiej, w którym uczestniczyło 51 osób. Konkurs skierowany był do bibliotek samorządowych z powiatu białostockiego oraz dwóch filii bibliotecznych Książnicy Podlaskiej. W konkursie wzięło udział 36 uczestników, od których wpłynęło 38 fotografii z klas V-VIII szkoły podstawowej. Nadesłane zdjęcia prezentowały miejsca pamięci niepodległości naszej Małej Ojczyzny. Komisja konkursowa nagrodziła: I miejscem: Julię Świstun (gm. Turośń Kościelna); II miejscem: Łucję Sułkowską (Filia Biblioteczna nr 13 w Białymstoku)/ ex aequo: II miejscem: Iwo Karolczuka (gm. Supraśl); III miejscem: Natalię Bie-ryło (gm. Turośń Kościelna). Wyróżniono: Oliwię Sapiehę (gm. Czarna Białostocka); Wojciecha Bra-

sławskiego (gm. Wasilków); Gabrielę Chwojko (gm. Gródek); Joannę Hermanowską (gm. Zabłudów); Julię Grześ (gm. Gródek). Wyróżnienie specjalne otrzymała najmłodsza uczestniczka: Paulina Hermanowska (gm. Zabłudów). Materiał fotograficzno-historyczny, który wpłynął na konkurs, został wykorzystany na wystawę, którą można obejrzeć do końca 2018 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wasilkowie.

■ „WYKŁAD MARKIEWICZOWSKI” W KSIĄŻNICY POMORSKIEJ W SZCZECINIE

8 listopada 2018 r. w 5. rocznicę śmierci prof. Henryka Markiewicza w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie miał miejsce wykład „Rola dotyku we współczesności. Kultura i literatura” prof. dr hab. Anny Łebkowskiej, należącej do grona współpracowników prof. Henryka Markiewicza na Uniwersytecie Jagiellońskim. Spotkanie było czwartym z cyklu „Przekroje i zbliżenia. Wykłady Markiewiczowskie” realizowanym w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie od 2015 r. Współorganizatorem wydarzenia jest Okręg Zachodniopomorski Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

■ JUBILEUSZ 10-LECIA FRSI Z UDZIAŁEM SBP

IX Ogólnopolski Kongres Bibliotek Publicznych, który odbył się w Łodzi, w dniach 15-16 listopada 2018 r. pod hasłem „Brawo My! Brawo Wy!” był okazją do świętowania Jubileuszu 10-lecia działalności Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i zgromadził wielu bibliotekarzy oraz przyjaciół bibliotek z całej Polski. SBP od początku współpracuje z FRSI. Na spotkaniu SBP reprezentowały: Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, przewodnicząca SBP w obecnej kadencji oraz Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca SBP w latach 2005-2017. Podczas inauguracji Kongresu, wystąpiły z prezentacją „Współpraca i współdziałanie: biblioteki w skali krajowej i międzynarodowej” oraz złożyły na ręce Jacka Królikowskiego, prezesa FRSI podziękowania wraz z wyrazami uznania za trwałą, inspirującą wkład w rozwój bibliotek publicznych i pamiątkową statuetkę.

■ AKCJA SBP – „POCZĘSTUJ SIĘ KSIĄŻKĄ” – DLA SENIORÓW Z DZIENNYCH DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZECINIE

Koło SBP nr 1 przy Książnicy Pomorskiej w Szczecinie oraz Komisja Komunikacji Społecz-

nej przy Zarządzie Okręgu Zachodniopomorskiego SBP, zorganizowała dwa spotkania czytelnicze pt. „Poczęstuj się książką”: 24 października 2018 r. w Dziennym Domu Pomocy Społecznej nr 1 w Szczecinie, a 7 listopada 2018 r. w Dziennym Domu Pomocy Społecznej nr 2 w Szczecinie. Zaoferowane seniorom nieodpłatnie książki zostały zgromadzone przez Koło SBP nr 1 podczas zbiórki, w trakcie której mieszkańcy Szczecina przekazali w darze własne przeczytane i już niepotrzebne w ich domach książki.

■ ANKIETA W SPRAWIE STATUSU BIBLIOTEKARZY ZATRUDNIONYCH W BIBLIOTEKACH AKADEMICKICH

Sekcja Bibliotek Naukowych SBP przygotowała ankietę na temat aktualnej sytuacji bibliotekarzy akademickich w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668) oraz Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1669) i związanej z nimi konieczności zmian w statutach uczelni. Zebrane informacje i opinie będą pomocne w wypracowaniu stanowiska Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w sprawie statusu bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach akademickich.

■ NAGRODA MŁODYCH SBP IM. PROF. MARII DEMBOWSKIEJ

ZG SBP przypomina o stałym cyklicznym konkursie dla absolwentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej na najlepsze prace magisterskie – Nagroda Młodych SBP im. prof. Marii Dembowskiej. Jednym z celów konkursu jest promowanie najlepszych absolwentów kierunku bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Można nadsyłać prace zrealizowane w latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 oraz 2017/2018 do dnia 31 stycznia 2019 r. na adres Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego SBP. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w kwietniu 2019 r.

MARZENA PRZYBYSZ

Informacje dotyczące działalności Stowarzyszenia dostępne są także na <http://www.sbp.pl/sbp/dzialalnosc>.

POSTAKTUALIA

Zawód bibliotekarski – w istocie taki jak inne, z całą pewnością nie gorszy od wielu – znalazł się ostatnio w opiniotwórczym dołku. Psy wieś na nim każdy kto chce, albo nawet wypina tyłek i obiegowy prestiż profesji skarykaturował się nam całkowicie. A perspektywy poprawy statusu wyglądają na tak okrągłe, jak zero, lub może nawet jak dwa zera.

Lekceważące dołowanie emanuje już nie tylko z rozległego otoczenia, lecz również z własnych, wewnętrznych kręgów zawodowych – sami siebie nie szanujemy – oraz z pokrewnych specjalności informacyjnych, które zdominowały profesjonalne kształcenie. Cała ta paplanina, a właściwie bełkot, o stuprocentowej automatyzacji komunikowania, a zwłaszcza informowania, to wszak nic innego, jak prorocstwo śmierci zawodu. Cemu nie przeciwstawia się właściwie nikt.

Gdzieś w mysich dziurach utknęły elity zawodu. Nie dają wiary, że ich nie ma w ogóle, ale elity milczące to są ćwierćelity. Z kolei bibliotekoznawstwo, przemianowane na bibliologię (czyli... naukę o książce), traci kontakt z bieżącą rzeczywistością biblioteczną: zajmuje się czymś, co nie istnieje. A już w ogóle na nikim nie robi żadnego wrażenia kasowanie ogromnych ilości bibliotek, ostatnio zwłaszcza szkolno-gimnazjalnych.

Istnieją wprawdzie rozmaite zrzeszenia, związki, stowarzyszenia, korporacje, powoływane dla obrony oraz dla wspierania bibliotek, ale ich skuteczność nie przekracza wartości zerowych. Nie wynika to ze złej woli, ale efektywnych form interwencji nikomu nie udało się wyczarować.

Oczywiście można, zwyczajem saharyjsko-podzwrotnikowym, usiąść pasywnie na piasku i czekać na mrozy. Ale u nas nie ma tyle piasku, więc to nie jest dobry pomysł.

Inny sposób polega więc na tym, żeby zapracować na prestiż **swojej** biblioteki w otaczającym środowisku **własnym**: lokalnym, szkolnym, albo uczelnianym. Czyniąc z biblioteki wielozadaniowy ośrodek okolicznie potrzebny – jak sklep, szpital, wychodek, lub dobra lodziarnia. Cokolwiek może nazywać się bowiem dowolnie (słowo *biblioteka* na razie nie uchodzi za nieprzyzwoite), a jeżeli otoczeniu do czegoś służy, to świadomość pożytków nakręca się sama.

Przez dziesiątki lat spotykałem mnóstwo pomysłów na bibliotekarstwo praktyczne oraz tyleż uzasadnień, z czego jednak znakomita większość to były puste slogany, ładnie brzmiące frazesy, ale bez praktycznej treści. I takie bleble nadal wokół nas się pęta.

Tymczasem dyrektywa **produktywna** sprowadza się do stosunkowo klarownego konkretnego. Sens ma – i tym samym przetrwa – ta biblioteka, która w **swoim otoczeniu** jest użyteczna. I to wyznacza przyszłościowy azymut: o takie środowiskowe przeświadczenie trzeba zadbać przede wszystkim i w każdy możliwy sposób. Nikt inny na to nie zapracuje.

Slogan, truizm, stereotyp, banał, frazes, komunał? Tylko wtedy, jeżeli nie ma realizacji. Bierność to pogrzeb zawodu.

JACEK WOJCIECHOWSKI

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
we współpracy z Biblioteką Publiczną
m.st. Warszawy – Biblioteką Główną
Województwa Mazowieckiego

Rada Redakcyjna:

Zdzisław GĘBOŁYŚ (przewodniczący),
Sylvia BŁASZCZYK, Stanisław CZAJKA,
Małgorzata JEZERSKA, Mirosława MAJEWSKA,
Bożena WINIARSKA

Redaktor naczelna:

Elżbieta STEFANČYK
(tel. 600-433-877; e-mail: e.stefanczyk@sbp.pl,
e.stefanczyk@onet.pl)

Zastępca redaktora naczelnego:

Barbara BUDYŃSKA
(tel. 507-622-572; e-mail: b.budynska@sbp.pl)

Sekretarz redakcji:

Marzena PRZYBYSZ
(tel. 697-790-802; e-mail: m.przybysz@sbp.pl)

Redaktor techniczny:

Elżbieta MATUSIAK

Opracowanie graficzne i łamanie:

Ewa MAJEWSKA

Tłum. na jęz. angielski:

Małgorzata WALESZKO

Projekt graficzny:

Tomasz KASPERCZYK

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania
redakcyjnego i skracania tekstów.

Wydawnictwo Naukowe
i Edukacyjne Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
www.sbp.pl

Marta LACH – Z-ca Dyrektora Biura ZG SBP
ds. wydawnictw

tel. 22 827 08 47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A.
46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii
ul. Piłsudskiego 2A, 05-270 Marki.

ISSN 0208-4333. Indeks 352624

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie
i w bezpośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Koszt
prenumeraty rocznej w 2019 r. to **204 zł**. Zamówienia
na czasopismo można składać w ciągu całego roku,
od dowolnego numeru pisma:

- za pośrednictwem e-sklepu SBP, pod adresem
www.sbp.pl/prenumerata,
- telefonicznie pod numerem (22) 608 28 26,
- e-mailem na adres: sprzedaz@sbp.pl,
- listownie na adres: Dział Sprzedaży SBP. Bu-
dynek F, al. Niepodległości 213, 02-086 War-
szawa.

Czasopismo dostępne jest także w wersji elektro-
nicznej w serwisie IBUK oraz IBUK Libra [http://www.
ibuk.pl/fiszka/151684/bibliotekarz.html](http://www.ibuk.pl/fiszka/151684/bibliotekarz.html)

Przy zamówieniu większej liczby egzemplarzy
proponujemy następujące rabaty:

- 2-9 egzemplarzy – 20%,
- 10 i więcej egzemplarzy – 30%.

„Bibliotekarz” za lata 1945-2016 jest dostępny
online w Archiwum Cyfrowym SBP pod adresem
www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe

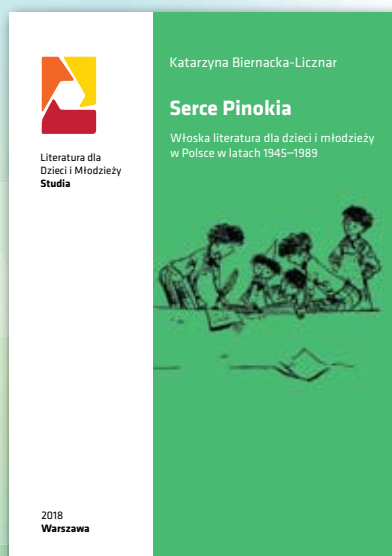
WAŻNE DLA AUTORÓW PUBLIKUJĄCYCH W „BIBLIOTEKARZU”

1. Przesyłanie tekstów w plikach w progra-
mie Word w formatach DOC lub RTF (od-
stęp 1,5 między wierszami), wykresy i tabele
w programie excel, a zdjęcia w formacie JPG
w rozdzielczości 300 dpi na adres Wydaw-
nictwa SBP (wydawnictwo@sbp.pl) lub bez-
pośrednio do redaktora naczelnego na adres:
e.stefanczyk@sbp.pl. Teksty i fotografie po-
winny być podpisane.
2. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy
i pełniona funkcja do umieszczenia w notce
o autorze.
3. Oświadczenie Autora o wyrażeniu zgody na
bezpłatne publikowanie danego tekstu w in-
ternecie w związku z digitalizacją „Bibliote-
karza”.

NOWOŚCI

WYDAWNICTWA NAUKOWEGO I EDUKACYJNEGO
STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Zapraszamy do sklepu (<http://www.sbp.pl/sklep>)